AUG 3 0 1919
Published and distributed under permit (No. 781), authorized by Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

РІК ЗАЛОЖЕННЯ 1893.
„СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу
видає
УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба висилати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
„SVOBODA"
("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., ЧЕТВЕР, 28-го СЕРПНЯ 1919. Ч. 102. VOL. XXVII. JERSEY CITY, N. J. THURSDAY, AUGUST 28, 1919. No. 102.

УГОДА МІЖ УКРАЇНОЮ І ПОЛЬЩЕЮ

Поляки доносять, що Петлюра згодив ся відступити східну Галичину.

Війска ґен. Денікіна здобули Одесу по дводневнім бомбардованю корабельними гарматами.

Сподіють ся небавом боротьби між війсками ґен. Петлюри і ґен. Денікіна.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

УКРАЇНЦІ РОБЛЯТЬ ЗМАГАНЯ ПОГОДИТИ СЯ З ПОЛЯКАМИ.

Плянують спільну акцію проти большевиків.

ЛОНДОН, 26. серпня. — Телеґрами з ріжних міст полудневої Европи вказують, що Українці роблять змаганя, щоби дійти до порозуміня з Поляками, яке уможливило би обом народам злучити свої сили до спільної боротьби проти большевиків.

Після останних побід Українців в Одесі і околиці можна припускати, що вони в союзі з Поляками були би всилі завдати рішаючий удар большевицьким війскам на полудневo-західнім і західнім фронті.

ПЕТЛЮРА ЗАКЛЮЧИВ УГОДУ З ЛЯХАМИ.

Україна має одержати відшкодоване за Галичину. — Обі сторони мають вести спільно боротьбу проти большевиків.

ПАРИЖ, 25. серпня. — Телеґрама з Варшави доносить, що ґен. Петлюра, командант українських війск заключив угоду з польським правительством. На підставі сеї угоди Україна має одержати від Польщі відшкодоване за Галичину. Обі сторони, Польща і Україна, згодили ся також вести спільно боротьбу проти російських большевиків.

(Вже від довшого часу надходили вісти, що українське правительство Петлюри веде переговори з Польщею. Перші вісти доносили, що Поляки готові були в заміну за збіже дати Петлюрі оружну поміч проти большевиків. В повисше наведеній телеґрамі говорить ся, що правительство Петлюри згодило ся відступити Польщі Галичину за одержанем певного відшкодованя і помочи проти большевиків. Також була недавно вістка, що Польща, Україна і Румунія змагають утворити союз. Покищо однак нема урядового потвердженя повисше наведених вістий).

ГАЛИЦЬКІ УКРАЇНЦІ ЗАЖАДАЛИ ВИСЛАНЯ ДО ГАЛИЧИНИ СЛІДЧОЇ КОМІСІЇ.

Безсторонна комісія має провірити насильства Поляків над Українцями.

ВІДЕНЬ, 30. липня. — Президент української народної ради, др. Евген Левицький, і посол західно-української републики у Відни, Володимир Сінґалевич, вислали до голови української мирової делеґації в Парижи слідуючу телеґраму:

„З огляду на насильства, яких допускають ся під теперішну пору у східній Галичині польські власти і війска, другий конґрес делеґатів народної ради рішив попросити делеґацію підприняти слідуючу інтервенцію. Делеґація повинна би зажадати від головної ради мирової конференції безпроволочного висланя до Галичини окремої комісії, щоби зовсім безсторонно провірити справу масових увязнень і цілковитого здавленя українського народного житя.

НАДІЮТЬ СЯ НЕБАВОМ БОРОТЬБИ МІЖ УКРАЇНЦЯМИ І АРМІЄЮ ҐЕН. ДЕНІКІНА.

Українська місія домагаєть ся, щоби українські землї, заняті війсками ґен. Денікіна, були віддані під адміністрацію українського правительства.

ЛОНДОН, 23. серпня. — Українська дипльоматична місія в Лондоні звернула увагу секретаріяту заграничних справ на факт, що ґен. Денікін трактує територію України, які обсадила його армія, яко часть Росії, і заявила, що він відносить ся ворожо до Українців. З огляду на те, що в многих місцях нині лише Дніпро ділить війска ґен. Петлюри і ґен. Денікіна, та що оба вони машерують на Київ, українська місія припускає можливість боротьби між ними.

Українська місія висказує тому надію, що анґлїйське правительство, яке, даючи поміч ґен. Денікінови, є до певної міри співвідвічальне за поступоване ґен. Денікіна, вмішаєть ся до сеї справи і визначить ґен. Денікінови точну сферу ділания так, щоби українські землї, освободжені зпід большевиків, перейшли під управу українського директоріяту, який є правно вибраний українським народом.

ОДЕСУ ЗАНЯЛИ РОСІЙСЬКІ ВІЙСКА ҐЕН. ДЕНІКІНА.

Вони здобули Одесу по дводневнім бомбардованю міста гарматами аліянтських кораблів.

ЛОНДОН, 26. серпня. — Нинішна большевицька бездротна телеґрама з Москви доносить, що аліянтські війска заняли Одесу по дводневнім бомбардованю міста гарматами з 30 воєнних кораблів.

Безпосередно по одержаню большевицької телеґрами урядові круги дістали вістку, яка потверджує занятє Одеси. Урядова телеграма доносить іменно, що місто обсадила російська армія добровольців ґен. Денікіна. Большевицькі війска відступили в напрямі Балти, 120 миль на північний захід від Одеси.

(Українська місія в Лондоні доносила в телеґрамі з 21. серпня, що Одесу здобули українські війска по завзятій битві на північ від міста. Давнїйша телеґрама з Букарешту, датована дня 28. серпня, доносила, що большевиків прогнало з Одеси населенє міста).

ВІЙСКА ҐЕН. ДЕНІКІНА ЗДОБУЛИ БЕРИСЛАВ.

ЛОНДОН, 25. серпня. — Війска ґен. Денікіна, команданта російської армії добровольців в полудневій Росії, здобули місто Берислав над Дніпром, в херсонській ґубернії, як се доносить нинішна телеґрама з Таганрога, який лежить над Азовським морем в области донських козаків.

РАКОВСЬКИЙ ВЕДЕ В МОСКВІ ПЕРЕГОВОРИ В СПРАВІ НЕЗАВИСИМОСТИ УКРАЇНИ.

Большевики є відай за поновною злукою України з Росією.

КОПЕНГАҐЕН, 26. серпня. — Коральнік, бувший кореспондент часописи „Речи" в Копенгаґен, повернув якраз після довшого побуту в Росії. Коральнік звидів між иншими містами також Київ.

Коральнік заявляє, що відносини в Києві щодо поживи є впрост страшні. Через удержавленє торговлї настав цілковитий застій в торговлї.

Провідник українських сепаратистів, Раковський, як се доносить Коральнік, удав ся до Москви, щоби вести переговори в справі независимости України, але панує загальне переконанє, що большевики постановили поновну злуку України з Росією.

Большевики наложили на мешканців міста Києва 200 міліонів рублів контрибуції. Коли вони в означенім часї не зложили жаданої суми, большевики розстріляли 56 закладників.

Подібно як банди Петлюри, таксамо й большевицькі банди допускають ся погромів, в яких згинули тисячі Жидів.

В ГРОМАДСЬКИХ РАДАХ НА УКРАЇНІ ПОБІДИЛИ ПРОТИБОЛЬШЕВИКИ.

Здобули дві треті части голосів.

БЕРНО (Швайцарія), 21. серпня. — Українське пресове бюро доносить, що при виборах до громадських рад на Україні побідили кандидати протибольшевицьких партій, здобуваючи дві треті части голосів помимо терористичних метод, яких уживали їх противники.

ПІДЧАС ПОГРОМІВ НА УКРАЇНІ ЗГИНУЛО 10.000 ЖИДІВ.

На Україну має виїхати ратункова комісія, щоби запобігти новим погромам.

НЮ ЙОРК, 23. серпня. — Головний секретар жидівської делеґації на мировій конференції в Парижи, Моцкін, як се доносить телеґрама до американського жидівського конґресу, зажадав на засіданю комісії, щоби вислати на Україну велику ратункову комісію в цїли запобіженя дальшим погромам Жидів на Україні.

Секретар Моцкін, складаючи звіт про положенє Жидів на Україні, заявив, що Жидам на Україні грозить цілковита загибіль, хоч українська мирова делеґація в Парижи прирекла, що буде робити стараня, аби запобігти погромам. В протягу останних сімох місяців вимордувано на Україні не меньше як 10.000 Жидів.

АНҐЛІЙСЬКИЙ ПРЕМІЄР ПРИРІК ПОПИРАТИ ДОМАГАНЯ УКРАЇНЦІВ.

Канадійські Українці внесли на його руки протест проти загарбаня Поляками українських земель.

БЕРНО, 23. серпня. — Анґлїйський премієр Ллойд Джордж прирік поперти домаганє 500.000 канадійських Українців, які внесли на його руки протест проти прилученя українських земель до Польщі, як се доносить звіт українського премієра, оголошений тутешним українським пресовим бюром.

В РОСІЇ.

БОЛЬШЕВИКИ РОЗПОЧАЛИ СИЛЬНИЙ НАСТУП ПРОТИ АРМІЇ ҐЕН. ЮДЕНИЧА.

Савєтські війска зближають ся до Пскова.

ГЕЛЬЗІНҐФОРС, 26. серпня. — Большевики розпочали сильний наступ на боєвім фронті коло Пскова, 170 миль на полудневий захід від Петроґраду.

Нагромадженє большевиками великих війск вказує, що большевики мають намір переломити боєвий фронт і звести остаточний бій.

ЛОНДОН, 26. серпня. — На російськім північнім фронті, як се доносить большевицька бездротна телеґрама з Москви, савєтські війска зближили ся вже до Пскова на 3½ милї.

Естонське правительство відмовило помочи ґен. Юденичови.

СТОКГОЛЬМ, 25. серпня. — Північно-західне російське правительство, зорґанізоване ґен. Юденичом, втратило надію на поміч Естонців в наступі на Петроґрад. Відносини між обома правительствами є сильно напружені. Вправді командант естонської армії, ґен. Ляйдонер, згодив ся помагати армії ґен. Юденича в наступі на Петроґрад, але сю угоду зробив він проти волї естонського правительства, яке складаєть ся в значній части з радикальних соціялістичних елементів. Змаганя Анґлії, щоби змінити естонське правительство, показали ся безуспішними.

Адм. Колчак готовить ся до остаточної боротьби на захід від Омска.

ВЛАДИВОСТОК, 24. серпня. — Сибірські війска, які уступають перед большевиками на схід, займуть оборонні становища здовж ріки Ішім, 175 миль на захід від Омска, щоби звести рішаючу битву з армією большевиків.

Адм. Колчак опорожнює Омск.

ЛОНДОН, 25. серпня. — Большевицька бездротна телеґрама з Москви доносить, що війска Колчака почали опорожнювати Омск.

Телеґрама з Владивостока доносить, що америкаський амбасадор Морріс приказав персоналови відділу американського Червоного Хреста в Омску відїхати до Іркутска. 35.000 возів зі збігцями і воєнними матеріялами находить ся в дорозі через Омск на схід. Переповненє на стаціях і поїздах з кождим днем змагаєть ся.

Владивосток окружений большевиками.

ЛОНДОН, 25. серпня. — Владивосток є окружений повстанцями, а саме місто переповнене збігцями, як се доносить большевицька бездротна телеґрама.

Телеґрама доносить дальше, що японська ескадра прибула до Владивостока.

Большевицькі війска перейшли фінську границю.

ЛОНДОН, 25. серпня. — Російські большевицькі війска перейшли границю Фінляндії, зустрічаючи сильний опір зі сторони війск фінської білої ґвардії, як се доносить урядовий звіт з Гельзінґфорсу.

Новий бунт серед північної російської армії.

ЛОНДОН, 25. серпня. — Новозмобілізовані протибольшевицькі війска в Архангельську підняли бунт, як се доносить нинішна урядова телеґрама савєтського правительства. На кораблях, які находять ся в архангельскій пристани, революціонери вивісили червоний прапор. На приказ командатів збунтованих жовнїрів розстріляно.

Савєтське правительство взиває угорський нарід до утвореня нового саєтського правительства.

ВІДЕНЬ, 23. серпня. — Російське савєтське правительство вислало до угорського пролетаріяту відозву, взиваючи його до дальшої боротьби проти капіталїстичних кляс і до утворення нового комуністичного правительства.

НА БАЛКАНІ.

Небезпека війни між Румунією і Сербією.

ПАРИЖ, 25. серпня. — Румунське правительство відкинуло рішенє мирової конференції, яка постановила, що Банат має бути поділений поміж Румунію і Сербію, як се доносить телеґрама з Букарешту.

Обі сторони нагромаджують здовж роземної границї в Банаті великі війска і кождої хвилї можна надіяти ся вибуху нової війни.

В НІМЕЧЧИНІ.

СПАРТАКИ ВИКЛИКУЮТЬ НОВУ РЕВОЛЮЦІЮ.

В богато містах прийшло до грізних заворушень.

БЕРЛІН, 22. серпня. — В богато великих містах Німеччини прийшло до грізних заворушень. Правительство видало строгі заряджeня в цїли здавленя революційної аґітації.

Спартаки приготовляють загальну революцію в Німеччині.

ЛОНДОН, 21. серпня. — Німеччині грозить нова небезпека загальної внутрішної революції, як се доносять телеґрами з Ваймару.

Німеччині грозить кождої хвилї вибух загального страйку. Німецькі урядові звіти доносять, що рівночасно зі страйками треба надіяти ся нової революції зі сторони Спартаків. Німецьке правительство має богато доказів, що Спартаки роблять великі приготованя до революційного повстання. Спартаки мають у своїй програмі викликати загальний страйк в цїлій державі, перервати всяку комунікацію, а також знищити жива та склади зі збіжем.

Аґітації Спартаків сприяє чимало значний застій в промислї з причини браку угля і невдоволенє серед загалу з причини великих податків. Німецьке правительство видало дуже строгі заряджeня на случай вибуху революції, але рівночасно признає, що положенє є дуже грізне.

Проф. Франкс, визначний берлїнський політичний економіст, заявляє, що допeрва в протягу трох найблизших місяців буде порішена доля Німеччини.

В останних часах Спартаки одержали від російських большевиків величезні гроші на веденє большевицької аґітації. До Німеччини збігло також богато угорських комуністів після упадку правительства Бели Куна, які тепер поширюють большевицьку пропаґанду в Німеччині.

Німецьке правительство хоче заплатити бувшому цісареви 170 міліонів марок.

БЕРЛІН, 19. серпня. — В пруськім кабінеті внесено законопроєкт, щоби бувшому цісареви Вільгельмови виплатити 170 міліонів марок титулом відшкодованя за втрату, яку він потерпів через уступленє з престола, як се доносить телеґрама з Ваймару до „Фрайгайт".

Кабінет сеї справи ще не порішив з причини опозиції зі сторони міністра хлїборобства, Бравна.

Напад на головну кватиру Спартаків.

БЕРЛІН, 23. серпня. — Відділ жовнїрів під командою міністра оборони, Носке, зробив нині напад на головну кватиру екзекутивного комітету робітничих рад, який складаєть ся переважно з независимих соціялістів і Спартаків.

Сконфісковано богато документів і комуністичної аґітаційної лїтератури.

В ПОЛЬЩІ.

Терор на горішнім Шлеску.

ПАРИЖ, 25. серпня. — Німецьке правительство відкинуло предложенє головної ради, яка заявила готовість вислати аліянтські війска до здавленя заворушень на горішнім Шлеску і охорони при переводженю плєбісциту.

Загальний страйк обхопив цїлий горішний Шлеск. Всі копальні закриті і комунікація перервана. Німецьке правительство, яке проголосило воєнний стан, послугуєть ся терором. Воно проголосило заборону страйку і видало приказ розстрілювати на місци людий, в посіданю котрих буде найденe оруже. В Битомі розстріляно 30 осіб, а в Бобровіц 9. Населенє двох сіл в околиці Катовіц покарано за революційну діяльність в сей спосіб, що мешканців вивезено в глиб Німеччини.

НА УГОРЩИНІ.

Новий коаліційний кабінет на Угорщині.

ПАРИЖ, 25. серпня. — Урядовий звіт, який одержала нині мирова конференція, доносить, що арх. Йосиф і кабінет Фрідріха уступили в суботу та що утворено новий коаліційний кабінет, в склад якого війшли також представники соціялістичних партій.

Телеґрама доносить, що провідник угорських соціялістів, Павло Ґарамі, обіймив уряд міністра торговлї, а Юлій Пейдль, бувший премієр, уряд міністра поживи.

Румунські війска помимо приказу головної ради мирової конференції переводять дальше реквізицію средств поживи в Будапешті і вивозять їх до Румунії. В тій справі відбуде головна рада окреме засіданє і вишле поновно пересторогу до румунського правительства.

На Білоруси Поляки полонили бриґаду ґен. Григоріева.

КОПЕНГАҐЕН, 23. серпня. — Телеґрама з Варшави доносить, що Поляки віднесли побіду над большевиками в околиці Слуцка, здобуваючи місто і беручи в полон большевицьку бриґаду враз з ґен. Григорієвом і його штабом.

"SVOBODA" (LIBERTY)

the Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

VLADIMIR B. LOTOTSKY, Editor-in-Chief.
ANDREW SAWKA, Business Manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	$1.75	на пів року	$1.75
3 months	$1.00	на 3 місяцї	$1.00
to Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяцї	$1.25
Single copy 3 cents.		Поодиноке число 3 центи.	

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Телефон Адмінїстрації і Редакції — 498 Montgomery.

Телефон Гол. канцелярії Укр. Народного Союза — 1838 Montgomery.

Всї моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

За всї оголошеня поміщувані в „Свободї" редакція не відповідає.

ЛЇҐА ЧОТИРОХ НАРОДІВ ПЕРЕД СЕНАТОМ.

В пятницю, дня 29. с. м., буде у Вашінґтонї перед комісією заграничних справ Сенату переслухане делеґатів **Лїґи Українців, Литовців, Латишів і Естонців в Америці,** до якої входять Українцї з рамени У. Н. Комітету в Злучених Державах.

О переслухане постарав ся впливовий Американець, Р. Дж. Колдвел з Ню Йорку, голова „Американського Середно-европейського Союза".

В переслуханю, яке має тривати всего півтора години, візьме участь кількдесять представників чотирох народів. Від кождої національности буде промовляти один бесідник, а іменем цілої Лїґи буде говорити славний американський адвокат Джордж Ґордон Бетел.

Переслухане делеґатів Лїґи Чотирох Народів є звязане з дискусією в Сенатї над мировим договором Злучених Держав з Німеччиною, іменно, над тим, чи потвердити сей договір, чи відкинути його, чи змінити дещо в нім, або чи додати дещо до нього.

Ті чотири народи вважають, що мирова конференція не віднесла ся до них на підставі міжнародної справедливости і демократизму, який нібито принято яко засаду при орґанізованю відроджених народів Европи, що доси стогнали у неволї. Длятого вони хотять свою справу предложити перед Сенатом Злучених Держав, перед законодатним тїлом тої републики, яка все стояла в обороні засад демократії і справедливости і яка побудувала своє житє на тих засадах, що забезпечують їй величну будучність.

Ті народи скажуть Сенатови, що великі засади американської нації потоптано у Версалю у відношеню до їх републик.

Їх не признано. Їм не поможено, але поможено їх ворогам, як наприклад Полякам проти української і литовської републики; або московським чорносотенцям проти всїх чотирох републик. Їх землї позволено рабувати, або таки віддавано в неволю ворогів.

Сим обезславлено мирову конференцію у Версалю, а чотири народи: Українців, Литовців, Латишів і Естонців скривджено.

Проти сього потоптаня засад демократії і міжнародної справедливости та проти кривди заподіяної відродженим народам їх представники в Злучених Державах, зорґанізовані у братерськім союзі мають завтра запротестувати перед Сенатом у Вашінґтонї.

А вірячи в побіду правди, справедливости і демократії, вірять також в успіх своєї великої справи.

До протесту Лїґи Чотирох Народів повинні прилучитись всї Українцї, Литовцї, Латиші й Естонцї в цілих Злучених Державах і сього тижня засипати заграничну комісію Сенату сотками і тисячами телеґрам з просьбою, щоби комісія стала в обороні тих чотирох народних републик в Европі. Телеґрами слїд адресувати на імя голови комісії, Ладжа, так: Hon. Henry Cabot Lodge, Chairman Senate's Foreign Relation Committee, Washington, D. C.

ІНФОРМАЦІЙНЕ БЮРО У. Н. К. В НЮ ЙОРКУ.

У. Н. Комітет заложив Інформаційне Бюро в Ню Йорку для інформованя американського народу про українську справу, для видавництв в анґлїйській мові, а також — і се тепер найважнїйше — **для помочі українському загалови в Злучених Державах в його зорґанізованій масовій акції проти польського нападу на українські землї.**

Український загал уладжує тепер по всїх містах Злучених Держав демонстрації, віча і збори, на яких протестує проти ляцького нападу і наїзду на галицьку Україну.

Сей протестаційний рух не може уставати, але мусить щораз збільшуватись, і поти мусить гомоніти у сій вільній американській републицї, поки не впаде ляцька неволя на галицькій Україні, а не завитає свобідна воля народу.

У. Н. Комітет хоче дати як найбільшу поміч всїм тим комітетам, що уладжують демонстрації, віча і збори і длятого віддає для їх услуг своє Інформаційне Бюро в Ню Йорку.

Інформаційне Бюро У. Н. Комітету в Ню Йорку на кождий зазив котрогонебудь місцевого У. Н. Комітету достарчить усього потрібного матеріялу для приготованя і переведеня демонстрації, віча або зборів. До нього можна звертатись за виробленєм анґлїйських промов про українську справу; статий, резолюцій, протестів, меморіялів і т. д., а також за книжками і видавництвами в анґлїйській мові про українську справу.

Адресувати так:

UKRAINIAN NATIONAL COMMITTEE of U. S.,
BUREAU OF INFORMATION,
30 East Seventh Street, : : : : New York City.

Український Народний Комітет.

ЗМІНА АДРЕСИ У. Н. КОМІТЕТУ.

Канцелярія Українського Народного Комітету в Ню Йорку **містить** ся від 12. с. м. у власнім домі при 30 Іст 7-ма улиця.

Всї листи і посилки до У. Н. Комітету треба адресувати так:

UKRAINIAN NATIONAL COMMITTEE of U. S.,
30 East Seventh Street, : : : : New York City.

В тімсамім домі містить ся також **Українське Інформаційне Бюро.** Адресувати до Бюра так:

UKRAINIAN NATIONAL COMMITTEE of U. S.,
BUREAU OF INFORMATION,
30 East Seventh Street, : : : : New York City.

Також в домі У. Н. Комітету містить ся **Американсько-Українське Бюро (Ексчендж),** яке перейшло на власність У. Н. Комітету. Адресувати до Ексченджу так:

AMERICAN UKRAINIAN EXCHANGE, Inc.,
30 East Seventh Street, : : : : New York City.

ПРОЧ З РОЗДВОЄНЄМ! НАЙ ЖИЄ ЗЛУКА!

(З шікаґовської „України").

Принцип демократії, се принцип більшости. Рідко коли усї люди згодять ся на одно. А то буває і так, що по одноголоснім рішеню якась частина по всьому приходить до заключеня, що запавша постанова є недобра. Дуже часто вислід голосованя дає дуже незначну більшість. Однак ми бачимо у кождій правдиво демократичній інституції, що меншість все піддає ся рішеням більшости, хоть і як незначною та більшість була-би. Для прикладу возьмім послїдні вибори на президента. Довгий час, протягом кількох днїв, не можна було знати, чи Гюз чи Вілсон вибрані.

В історії Злучених Держав ми бачимо, які страшні наслїдки виходять для суспільности, коли меньшість не хоче згодити ся на рішенє більшости. Коли полудневі стейти збунтували ся проти північних задля вибору Аврама Лінкольна на президента, прийшло до цивільної війни, котра на довгі роки знищила економічно полудневі держави. А кілько крови потекло у сій братовбійчій борбі!

Більшість рядить і повинна рядити, бо нема иншого способу. Де меньшість впирає ся при своїм праві, там приходить до межиусобиць, котрі приносять шкоду усім, а в першій мірі найбільше таки самій меньшости.

Часом вдає ся меньшости захопити силою власть у свої руки, але се не демократія, се тиранія, хотяйби затійщики мали як найлїпші наміри для загалу.

Оттак у французькій революції Якобіни із Робеспієром захопили керму в свої руки. Їх наміром було завести цілковиту волю і рівність і братство так у Франції як і у цїлім сьвітї. Але тому, що вони не мали за собою більшости, мусїли уживати терору, щоби удержати ся при власти. По нинїшний день ті часи споминають ся у історії, як оден з найстрашнїйших періодів у історії людства. Зачали винищуванєм зрадників і ворогів републики, а скінчили винищуванєм себе самих. Найкрасші люди, нагорячїйші републикани-патріоти пішли на ту саму ґільотину, де перше слали аристократів і здирщиків люду.

Велика французька революція скінчила ся тим, що мілїтаризм захопив усьо. Наполеон Бонапарте захопив сам усю власть і повів Францію у цілий ряд воєн, котрі винищили усю молодіж Франції. Нинї Франція поволи вимирає в наслїдок наполеонських воєн.

А змогу добути власть дали йому Якобіни, котрі насилою хотїли завести рай на земли. Тота насила, страхіття террору, так остогидли усім, що Французи воліли привернути монархію, чим жити у безвпинній тревозї під управою фанатиків.

Теперішні події на Угорщинї учать нас того самого. Беля Кун і гурток комуністів, не питаючи волї народу, захопили силою власть, щоби завести комунїзм. Ся слаба меньшість мусїла ужити террору, щоби удержати ся при власти. Нема нїчого страшнїйшого, як тиранія. Тирани, знають, що вони не мають нїякого права до управи. Вони чують ся все, як злодій у чужій коморі. І як той, з переляку, щоби не піймали, нераз убє невинного що і не думав його ловити, так тирани без великого розбору шлють на смерть і справжнїх своїх ворогів і к нікому не причастних, невинних людий. Так було і тепер на Угорщинї.

Тирани комунїсти намагали ся здавити більшість пострахом. Убили сотки людий задля самого підозріня. І вмісто того, щоби завести найрадикальнїйшу, комунїстичну републику, довели до того, що обмерзїли саме імя републики на Мадярщинї. На місце великої свободи і добра для „найменьшого брата" приготовили через свою тиранію ґрунт для реакції. Угорські пани взяли назад верх. На чолї мадярського правительства стоїть член цїсарської родини Габсбурґів, підпертий не тільки аліянтами, але і більшостию мадярського народу, котрому до тла надоїла насила комуни.

* * *

Ми, Українцї, чванимо ся усюди, що ми демократичний народ. Єсли би се слово значило тільки те, що у нас нема родової артистократії, що ми народ без панів, тодї се правда. Але коли схочемо розважити, чи ми любимо демократичну основу, котра каже шанувати волю більшости, тодї еще богато треба у нас змінити, щоби заслужити на імя щирих демократів. Поглянього у минувшину. За Хмельницьким стояв увесь народ. А однак навіть він мусїв, зелїзною рукою, топити у крови дрібні бунти некарних елементів в народї.

По смерти Богдана являєть ся ціла вязка людий, котрі намагають ся захопити гетьманську власть. Розривають Україну на шматки, призивають на поміч ворогів, щоби погубити одні других, руйнують рідний край, переходячи війною здовж і впоперек поти, поки не занапастила усїх свобід України. І коли доносами воюють проти себе вражі амбітники, аж погубили до тла усю велику спадщину Хмельниччини.

Охота до власти управляти другими, се хронїчна слабість Українців. Кождий із нас хоче бути ватажком, без огляду на волю більшости. Придивім ся тільки на найновійшу добу нашої історії. Проголосила ся Україна вільно, независимою. народною републикою. Щасть Боже! Зачали ладнати дїло як найлучше. Повстає центральна рада, склuкують відпоручників на установчі збори, нехай народні посли рішають, які закони, яку конституцію хоч мати більшість. Вмішують ся Німцї і находять податне орудіє, Скоропадського. Найшов ся амбітник, що подоптав волю народа, демократію.

Упав Скоропадський — зявив ся Семен Петлюра, коло котрого повинен був стати увесь народ лавою. А тому повинен він був зібрати усїх, бо за ним заявили ся усї Українцї, уся українська більшість, котра тільки мала змогу подати свій голос. Намість того ми бачимо кільканайцять ватажків, з котрих кождий дїлає осібно на свою руку. Розшматували силу України на дрібні, безсильні части. Зєднані усї стали би непоборимою стїною від півночи та заходу. Розірваних на дрібні ватаги бють вороги, втискаючи ся в Україну все глибше і глибше.

Отсе саме, що губить нас у краю, не позволяє нам в Америцї, принести нїякої помочи для батьківщини. Ми не уміємо піддати ся волї більшости нашого загалу. Поглянього тільки у нутро наших товариств і орґанізацій. Хто із нас не розуміє ваги консолїдації? Однак ми все робимо так, щоби тільки подїлити ся на найменьші ґрупи.

Істноване кількох запомогових орґанізацій, усї із знезначним числом членів, се живий доказ, що ми не уміємо піддати ся рішеням більшости. Коли на зборах орґанізацій, товариства, парохії, брацтва або якого небудь кружка буде якатака опозиція, то вона нїколи не підчинить ся волї більшости. Нї! Зараз збирають ся опозиціонїсти і торять нову орґанізацію, чи брацтво, чи нову парохію або новий кружок. Тоті новотвори починають сейчас війну проти тих інституцій, де їх переголосували. Культурні люди, коли зістануть побіджені через голосоване, чекають другої, третої нагоди, або таки зараз махнуть рукою, годячи ся із противниками. Не розбивають вони інституцій на кусні, знаючи, що сила інституцій в числї членів, що самовбійством є розривати будівлю. Подумаймо тільки, о скільки кріпше стояли-би наші орґанізації, якби не розірвали їх всїлякі амбітники. Кілько заощадило би ся коштів, кілько енерґії, яка зуживаєть ся на взаїмне поборюване.

Причина, що єдности між нами нема, виходить із роздвоєня всїляких наших інституцій. Потреба тільки, щоби одна орґанізація дала почин який добрій роботї, а вже друга, що із нею конкурує, накине ся мокрим рядном, зогиджуючи перед своїми членами нераз найлучшу ідею.

Ми, Українцї в Америцї витратили мало що не усю силу на копанє ям, оден під другим!

* * *

Коли би ми були такі слїпі, що не бачили-б, куди воно веде, шкодили-б і писати про се. Але як раз у тім диво, що всї ми, що величезна більшість бачить зло, яке виходить для нас із межиусобиці! Щодня читаємо поклики з усїх усюдів, до згоди, до єднаня, до спільної працї. Та поки-що, на покликах усьо кінчить ся. Факт є, що український загал в Америцї хоче стати одноцїльно лавою, що хоче підпорядкувати всякі партійні ріжницї для великого дїла помочи рідному краєви. Фактом є, що окружні і місцеві збори по всїх українських кольоніях шлють відозви і заяви на руки проводирів, натискаючи, щоби довести усїх до згоди. Але рівнож є правдою, що із сторони деяких українських лїдерів бачимо крайну заїлість партійну, що ставлять вони інтерес партії і личні порахунки висше, чим добро цїлого народа.

Та вже досить довго терпів се загал. Вже досить, задосить нам киринї і борби між собою. Нї наклепи за австрофільство нї обсуди за большевицтво, нї дійсні або мнимі заслуги в минувшинї не спинять обєднаня усїх Українців в Америцї. Терпеливо приглядали ся, як у Вашінґтонї нас дискредетували взаїмними доносами, як дивили ся на нас Американцї немов на череду безумних, котрі місто помочи Україні, несли очернене на братів.

Нинї увесь народ кличе в одно: Хочемо згоди усїх, хочемо спільної одноцїльної роботи, хчем злуки!

А хто сего не хоче, проч від керми, проч від народної роботи!

За більшостию меньшість пійти мусить. Тим більше, коли сю меньшість творить кілька амбітних одиниць. Коли тих пару амбітників із Народного Комітету чи Федерації так себе взаїмно ненавидять, що неголні спрягчи ся до одної роботи, нехай уступлять!

Нам, Українцям, не потреба двох політичних орґанізацій. Нам потреба, щоби вони обидві зілляли ся в одно, щоби була одна робота і щоби се була справді репрезентація усїх нас, оттут в Америцї.

І не вільно вам, панове лїдери, відгрівати старих гріхів. Промахи і гріхи по обох сторонах. Се все було впливом борби, котру не все вело ся ідейно і чесно.

Ми дивимо ся тільки на одно, а то, котра сторона перша протягне руку до згоди. До злуки без застереженя, без ошуки, без задної думки, до цілковитої єдности на вні і на внутр, щоби наконець усї Українцї почули себе тим чим є: дїтьми одної і тої самої матери, України! І ми хочемо бачити, чи найдуть ся Каїни, що схочуть убити сей здоровий рух народний.

Між нами тепер ріжниць нема. Ми всї тягнемо у одно, щоби подати поміч батьківщині. У спільній орґанїзації буде нагода усїм сказати своє слово.

А чию думку прийме народ, чого схоче більшість, се для усїх стане законом. Маси народу стоять нинї на роздорожу, непричастні ні д'сим ні д'тим. Не хотять брати участи в межиусобици. Коли вже рід повстане одна всеукраїнська орґанїзація, сї тисячні маси вступлять усї. Не буде Українця, котрий не підопре всенародного дїла: Настане публична контроля і порахунок народних сил.

Результат буде великанський і скорий. Перед сьвітом покажемо силу, із котрою числити будуть ся усї. Злучені разом зможемо стати могучим чинником у визволеню рідного краю.

Колиби навіть тепер вороги України зуміли придержати часть українських земель, то ми в Америцї, єсли будемо в злуцї, будемо розсадником освободженя. Ми тут найдемо спосіб, щоби сьвіт не забув за українське дїло, за зрабоване українське добро.

Нехай-же не буде нї одних українських зборів, відки не післало-б ся резолюції, взиваючої Федерацію і Народний Комітет до злуки. Нехай увесь народ скаже свою волю, щоби під натиском єї настала вже раз злука усїх Українців в Америцї.

Ждемо на ню, як на розвязку найважнїйшого питаня. У нїй покладаємо усю надію на користь в народній роботї.

Провідники! Не хапайте ся хитруньства, що буцїм не годні компромітувати української справи злукою з австрофілями чи большевиками. Начхать на се! Нам не се важне, що чужі думають про наші симпатії. Нам важно показати силу. Симпатія слабого не цїнить ся. А і з ворогом, як дужий, кождий рахуєть ся.

Перестаньмо виляти хвостом, як собаки, говорім до людий, як люди. Лизунови нїхто не вірить, бо знає, що бреше, щоби запопасти ласки. Ми вкажім Американцям, що ми народ, який зєднав ся увесь для освободженя вітчини. Зберім міліон долярів на поміч краєви, пішлїм корабель одежі і поживи го лодним і босим, лїки проти пошести — се буде для Американців більший арґумент, що ми народ зрілий до самостійного державного житя, чим всї вихиливши і поклони перед адмінїстраційними урядниками, чим всї меморіяли по українському дїлу. Американцї, се народ чуткий на саможертву. Вони над все люблять волю і цїнять тих, що за волю борють ся. Наша боротьба оттут у складках.

Наше гасло — збиране жертв усе і всюди.

Та доси паралїжувало усьо — роздвоєнє. На всяких аборах, черезе се роздвоєнє в горі, усьо виходило слабо. Не було того одноцїльного духа мас, що своїм ентузіястичним подихом огортає навіть найзимнїйше серце. Другим оружієм — публичні демонстранції. І тут всьо виходило не гаразд. Дїлив ся народ, а широкі верстви таки нїякої не брали участи.

Третий спосіб борби — се публїцистика. Як жеж страшний виходив із тим скандал. Набріхували по американських часописях брат на брата! Коли будемо мати одно пресово-інформаційне бюро, кілько-ж то зможемо вчинити для України. Будемо мати духову сторожу, котру буде прокидувати брехнї, які так і сиплять ся з таборів наших ворогів, буде се варта, що цілі снопи сьвітла про українську справу кине перед американську суспільність.

Разом усї, у злуцї, громадським разумом роздумаемо, що тільки при дасть ся для вітчинії виробі в усїх таку любов для України, що кождий з нас за ню і житє віддати буде готов.

Найже жиє свобідна і недїлима — нї ворогами, нї нами — Україна! Най жиє всеукраїнська злука усїх Українців в Америцї!

Никола Бурлака.

ЯК ЗАКЛАДАТИ СІЧИ І НА ЩО?

(Надіслана стаття).

Від кількох тижнів почало приходити до головної канцелярії Січової Орґанїзації богато листів від наших людий з ріжних сторін Америки, котрі пишуть за інформаціями, як закладати Січи. Тому, що на кождий такий лист годї відповісти на час, уважаємо за відповідне подати потрібні інформації при помочи наших часописий.

Очевидна річ, що в кождій місцевости, де лиш жиють наші люди, а ще нема Січи, повинна вона там сейчас повстати, коли ми на правду думаємо вертати в старий край як слїд приготованими для помочи нашим братам в будові вільної і самостійної України.

Робота при закладуваню Січий повинна йти щиро і скоро, бо час не стоїть.

Орґанїзатор склuкує людий на перші Січові збори і пояснює присутним потребу Січи, зглядно цїль Січової Орґанїзації. Маючи при собі Січові декларації, о які заздалегідь повинен постаратись, роздає їх поміж людий до виповненя зараз на зборах. Хто з присутних не хоче виповнити декларації, з тим повинна бути коротка справа, і на сали чи в домі лишають ся лише ті, котрі виповнили декларації, т. є. члени Січи. По зібраню виповнених деклярацій вибираєть ся після статута січових урядників, які зараз занимають свої становища.

Кошовий (голова) Січи має постаратись, аби як найскорше спис членів і урядників разом зі вступним і боєвим фондом були вислані до головної канцелярії Січової Орґанїзації, 34 E. 7th St., New York, а відворотною почтою Січ одержить чартер.

На січових урядників вибираєть ся найздібнїйших людий, котрих обовязком бути неначе мотором, який порушає цїлу машину. Від них залежить розвій і житє Січи.

Січові урядники мусять уважати, щоби до Січи не закрались ренеґати, перевертні і хрунї, бо тодї не можливо через таку погань провадити січову роботу як слїд. Кождий ново приступаючий член мусить виповнити січову декларацію; без виповненя сеї деклярації не вільно до Січи нїкого приймати.

Всї січовики мають сходитись найменьше один раз в тижни на муштру (якої учить кошовий з січового підручника), відчити, виклади, читане книжок і ґазет, товариську дискусію, забави; одним словом — в Січи має бути неустаючий рух.

Уряд Січи повинен старатись, аби за всяку цїну не допустити в Січи до політичних непорозумінь, бо тодї наступлять роздори і Січ розпадеть ся.

Треба розуміти, що Україна потребує горожан згоди і працї, а не незгідливців і неробів. **Власне Січ має виробити між нами згоду, любов братерську, карність і завзятє та принуровити своїх членів до спільної працї для добра власного і Вітчини.**

Кожда Січ і кождий її член мусять розуміти, що лише спільними силами виборемо своє право, а не одинцем, і тому всї Січи мають творити собою силу, котрої нїхто не міг би побороти; а такою силою має бути власне Січова Орґанїзація.

Січи, котрі колибають ся то в сей то в той бік, не знаючи, чи приступити до Січової Орґанїзації чи нї, повинні рішучо вислати своїх делеґатів на Січовий Зїзд, котрий відбудеть ся 31. серпня і 1. вересня б. р. в Народнім Домі, 217 E. 6th St., New York.

Таксамо всї нові Січи мають повне право вислати на зїзд своїх делеґатів. На Січовім Зїздї будуть порушувати ся дуже важні справи народні і тому повинні прибути делеґати з найдальших сторін Америки.

Ми хочемо вертати в рідний край, правда? Так, певна річ, що більша половина наших людий з Америки верне до старого краю, а січовик то майже кождий поїде до дому. Але заким виберемо ся в дорогу, треба бути приготованим, бо нїхто з нас на певно не знає, яка доля стріне нас по другім боцї океану. Наше приготоване в старий край повинно складатись не лише з самої січової чи там військової школи. Добра річ для кождого січовика знати, як обходити ся з „товаришом" (крісом); добре знати воєнне ремесло взагалї, коли думаємо про боротьбу з наїзниками. Але не всї в боротьбі ляжемо головами і для тих, що впадуть на поли бою, вистане висше згадана наука; однак будуть і такі, що вернуть домів живі, котрим треба буде жити і працювати в будованю держави.

Знаємо дуже добре, що на Україні треба безуслівно дуже богато ріжного рода промисловців як: купців, ремісників і т. п. Тому Кождий Січовик крім воєнного фаху повинен вивчитись відповідного ремесла, як: електротехніки, архітектури, столярства, будівлї і т. д. В Америцї є аж надто добра нагода стати з простого зарібника відповідним фаховцем і вертати на Україну жити, а немучитись.

Правдоподібно Січова Орґанїзація постараєть ся запровадити для всїх охочих січовиків кореспонденційну школу кооперативних курсів і в той спосіб дасть спромогу своїм членам вивчити ся в себе дома книговодства і провадженя ріжного рода кооперативних спілок, котрі на Україні дуже гарно розвивають ся і приносять неабиякий хосен людству. Отже і нагода поправити свою долю і допомогти свому краєви, лиш треба **хотїти.**

Отсе була би подвійна користь для рідного краю з Січий в Америцї. Раз, що кождий січовик навчить ся, як обороняти рідний край перед заздрісними ворогами, знаючи воєнне ремесло, а друге, кождий січовик, маючи в руках відповідний фах, потрафить не лише сам красше жити, але два рази більша користь для краю і народу з доброго ремісника і бізнесмена ніж з простого чорнороба.

Як бачимо, то в Січи можемо навчити ся не лиш боротись і вмерти для добра Неньки України, але можемо також навчити ся, як для неї жити.

Тож до дїла, український народе! До дїла, патріоти і сьвідомійші одиниці! Закладаймо як найбільше Січий в Америцї для добра власного і загального, та поможім увести в житє сї важні цїли Січової Орґанїзації.

Позір! До працї, коли хочемо жити!

Січовик з Ню Йорку.

ЗАГОВОРІМ ГОЛОСНІЙШЕ!

(Надіслана стаття).

Через весь час сьвітової війни між американськими Українцями вела ся довший час боротьба, до котрої дали почин нерозважні одиниці. Чия се була вина, хто силував ся вивести наш загал на роздороже та хто причинив ся до розбитя Українців на ріжні партії, вщіплюючи тим ненависть і недовіре одних проти других, — про се поговоримо пізнійше і осудимо справедливо.

Нині для всіх нас повинна бути одна думка, одна ціль, а се: стреміти до одної мети і старатись о визволене української землі зпід ворожого гнету.

Коли Америка кинула ся у вир сьвітової війни, щоб освободити всі поневолені народи після принципів проголошених президентом Вілсоном, тоді і нашим обовязком було дати всяку поміч, яку лише міг дати український загал, що і сталось. Українці, знаючи, що значить неволя, не щадили всяких жертв, аби осягнути бажану і справедливу свободу. Одні працювали днями і ночами при виробі амуніції, инші купували бонди й щадничі марки, а ще инші пійшли побіч Американців у бій, в тій надії, що правда мусить побідити, а з нею й Україна осягне свою ціль.

Та на жаль сталось инакше. Коли при помочи Українців побіда перехилилась на сторону аліянтів, тоді дипльомати забули на справедливість. Вони не хотять і чути про наші довголітні терпіня та принележні нам права.

Боронячи рідну справу, ми слали сотки протестів, сотки телеграм в ту сторону, де сиділа справедливість. Дальше Українці з Америки і з Канади вислали делегатів до Парижа на мирову конференцію, устроювали протестуючі манїфестації, видавали брошури для інформованя чужинців про наші справедливі домаганя, засипали меморіялами всі бюра в Парижи й у Вашінгтоні — однак на то всьо відповідь німа... Тому то ми повинні в сей час ще голоснійше запротестувати, щоб не дати потонути нашій правді, і напружити всі свої мисли, щоби бути готовими на всякий випадок і щоб мати готові факти.

Я від себе подаю проєкт і прошу У. Н. Комітет, аби взяв його під розвагу, бо після моєї гадки сей проєкт має велике значінє.

Ось пригляньмо ся роботі Масарика, теперішного чеського президента, якими то штучками потрафив він злучити угорських Українців з Чехо-Славаччиною. Коли він кинув ся тут в Америці поміж Угро-Русинів із зазивом, аби підписували ся, що хотять злуки з Чехами, то ми сьміялись та називали се дурнотою і дїточою забавкою. Однак він дїпняв своєї цїли і тепер сьміеть ся з нас, яко таких, котрі не розуміють політики.

Возьмім під розвагу і те, як протестують Американці проти якоїсь несправедливости. Вони не тільки що посилають протест, але й під протестом підписують ся сотками і тисячами, а через те доказують фактом, що тільки а тільки людий є незадоволені з такої а такої причини.

Знаємо, що тут в Америці протестаційні віча мають не таке велике значінє, як нам здаєть ся, бо після поглядів і практики Американців на вічу може бути приміром пару сот людий, а на протесті з віча може бути подано пару тисяч, тому на такі протести дипльомати не звертають великої уваги.

Длятого я пропоную, щоби У. Н. Комітет і Федерація Українців виробили відповідні лісти, на котрих з гори мали би бути видрукувані по американськи і по українськи в коротких словах протести, а то тому, щоб кождий підписуючий ся на лісті міг прочитати, на що він підписуеть ся, або хтось за него, коли він сам не вміє. Ті лісти треба виробити в той спосіб, аби підписуючий міг подати, відки походить, з якого села і повіту. Такі лісти розіслати в кождий кут, де лише мешкають Українці, щоби обовязково підписувались, без ріжниці на погляди політичні. Опісля ті всі лісти зібрати до купи, оправити в томи і заслати до Парижа для мирової конференції яко протест американських Українців, походячих з Галичини і Буковини. Таким способом заговоримо перед сьвітом, а на такий протест і мирова конференція або конгрес Злучених Держав зверне більшу увагу, бо коли представимо кількасот тисяч підписів під протестом, тоді вони будуть справу розбирати розважнійше, а рівночасно і ми булиб готові, коли би в Галичині завели плебісцит, на що тепер і заносить ся. Дальше, копії тих підписів відослати на Україну до музею, щоби сьвідчили в будучности про наші теперішні змаганя, і щоб наші правнуки бачили, що в часі сьвітової заверухи ми докладали всіх можливих заходів, аби вибороти вільну і независиму Неньку Україну.

Н. Росолович.

УКРАЇНСЬКО-ЛИТОВСЬКЕ ВІЧЕ В БІНГГЕМТОН, Н. Й.

Віче осягнуло свою ціль.

Заповіджене перед двома тижнями велике українсько-литовське протестаційне віче у Бінггемтон, Н. Й., відбуло ся в означений день, в неділю 24. серпня 1919.

Бінггемтонське віче, приглянувши ся як слід його характерови, належить до нечисленного ряду тих сьвітлих протестаційних віч, які в останних тижнях відбули ся у Злучених Державах, а іменно: в Пітсбург, Шікаго, Дітройт, Скрентон, Ню Брітен, Гартфорд і Гейзелтон.

Українці і Литовці у Бінггемтон, відчувши спільно важкий тягар польського наїзду на їх рідні землі в Европі, злучили разом свої сили, щоб грімко запротестувати проти польських імперіялїстів, проти ляцьких насильств над нашими рідними, проти диких рабунків наших культурних здобутків, і остаточно — також проти несправедливого трактованя демократичних домагань Українців і Литовців з боку мирової конференції в Парижи.

Провідною цілию віча було представити українську і литовську справу так, аби нею заінтересував ся парлямент Зл. Держав та вплинути на сенат до тої степені, щоби він не ратифікував такого мира, який віддавав би одну націю на поталу другій; який віддав би Українців і Литовців в ярмо польської державности.

І з певностию можна сказати, що се віче осягнуло свою ціль. Кілька соток людий, около тисячки, заповнили майже що не вщерть простору концертову салю ґімназіяльного будинку при Мейн улици. Українці, Литовці, Американці — між ними русофіли: кацапи і большевики, — явили ся численно, щоби почути промови і співи в трох мовах: англійській, українській і литовській.

Прибули з околиць.

Крім місцевих Українців на віче прибули також Українці з близких і дальших околиць, як: Джансон Сіти, Ендікат, Лакавана, Юніон, а навіть з Елмайри прибуло около 30 осіб зелїзницею, автомобілями та моторсиклями.

Віче починаєть ся.

Точно, як було оповіщено в часописях, о годині 2.30 пополудни предсідатель віча, бувший мейор Бінггемтону Джан Дж. Ірвинг (John J. Irving), отворив віче привитавши всіх присутних і сповістивши, що вічевий комітет поручив йому перепровадити се віче, за що він складає сердечну подяку. Відтак представив присутним п. Михайла Зазуляка, з Ню Йорку, котрий відспівав американський гимн „Стар Спенглед Беннер".

Присутні привитали обох бурею грімких оплесків.

Дж. Ірвінг говорить.

По відспіваню американського гимну предсідатель віча забрав слово і відізвав ся до присутних, як слідує:

„Два сьвіти було повстало до боротьби проти себе. Демократія і автократія через чотири роки змагали ся між собою у кровавій війні, але остаточно демократія побідила. І та демократія, демократія-побідниця, проголосила клич самоозначеня народів. Кождий нарід, що доси стогнав у ярмі, віджив надією на сьвітлу будучність. Нас однак хочуть завести тепер в сім кличу. Не позволяють народам свобідно самоозначитись. Се несправедливо! Доки народи самі не рішать своєї долї, доти у сьвіті не буде мира, а буде війна, безконечна війна. Кождий нарід має право до свобідного житя. Мають те право і Українці та Литовці, котрі нині зійшли ся тут заманїфестувати свою волю, бажанє, домаганє". Предсідатель Ірвинг звернув ся відтак до присутних з отсими словами: „Під ударами демократичних народів упала мілїтаристична Німеччина, котра була грозою для цілого сьвіта. А рівночасно зі смертию мілїтаристичної Німеччини повстала нова держава, фаворитована аліянтами, — Польща, але Польща імперіялїстична, Польща, яка також буде грозою для сьвятого спокою, коли демократичні держави не вкоротять її великих заборчих апетитів". — Промову п. Ірвинга переривано гучними оплесками, а авдієнція довго-довго сипала йому привітів по скінченю бесіди.

Промови Шлюпаса, Величка, Станіславайтіса, Тегзе і Амброзайтіса.

По скінченю своєї промови, яка тривала понад чверть години, предсідатель віча уділив слова Кейстутови Шлюпасови, професорови фізики у Вісконзинськім університеті, котрий перебуває на вакаціях в Скрентоні.

Проф. К. Шлюпас у своїй одногодинній промові по англійськи, а відтак по литовськи, виказував присутним усі історичні й теперішні блуди та шахрайства шляхотської Польщі, її насильства над литовським і українським народом. Більшу часть своєї промови по англійськи бесідник присьвятив українській справі. „Ми не протестуємо проти польських хлопів, — говорив проф. Шлюпас — котрі нарівні з Українцями і Литовцями терплять богато від своїх панів. Ми протестуємо проти імперіялїстичної політики польських провідників, проти Падеревских, Дмовских, Чарториских і иньших їм подібних, котрі огнем і мечем наступають на землї своїх сусідів, несучи кров, смерть руїну. Ми протестуємо проти гнобителів, розбійників, злодіїв!" — Проф. Шлюпас спімнув про галицькі вибори; про університетські події у Львові; про те, як убито Адама Коцка і арештовано українських студентів, котрі аж при помочи голодового страйку видістали ся на волю. — Проф. Шлюпас говорить дуже різко, як знаменитий агітатор, і тому його промову всюди радо витають.

Другий з ряду промовляв по українськи Микола Д. Величко, з Ню Йорку.

„Кров, яка нині проляла ся в обороні рідного краю і трупи наших рідних, які впали в оборонній боротьбі з ляцькими наїздниками, зворушили серця наших імігрантів за океаном і нині вони по цілій широкій і довгій Америці грімко протестують проти імперіялїстичного наїзду на наші землї. В тій-самій цїли зійшли ся і ми тут нині. Перед нами велика задача. Перед нами стоїть велична ціль, до якої ми мусимо дійти, хочби се мало коштувати міліони гроша і тисячі жертв. Ся ціль — се свобідне житє, вільний політичний, економічний і культурний розвій українського народу. Се ціль, до якої від соток літ змагав наш нарід, за здійснене якої впало многопремного жертв. До сеї цїли ми мусимо нині дійти, не зважаючи на кров, на трупи та инші наші жертви. Всіх можливих способів нам треба ужити для боротьби, коли хочемо бути людьми вільними, а не рабами, не слугами у рідній не своїй хаті. Тямім, що ціль осьвячує средства, а тоді нехай жадні жертви не будуть для нас страшними. — Найблизшим средством у нашій боротьбі є тепер засилане грімких і рішучих протестів до сенату і президента Злучених Держав, Щоб сенат дізнав ся, що нам діеть ся велика несправедливість, що нас хочуть віддати в неволю тих, котрі гнобили наш нарід цілі столітя, і проти котрих ми бороли ся сотки літ. Сенат Злучених Держав оказав ся справедливійщим і демократичнійшим ніж ціла мирова конференція в Парижи, котра, як і всї попередні мирові конференції, хоче торгувати народами проти всяких принципів людскости і справедливости!"

Бесідник закінчив свою півгодинну промову окликами: Нехай жиє демократія! Нехай жиють Злучені Держави! Нехай жиють демократичні регублики Україна і Литва! — Проч з імперіялїзмом! Проч з імперіялїстичною Польщею!

Третим з ряду бесідником, що говорив по литовськи, був Йонас Станіслявайтіс, студент „Корнел" університету, в Ітака, Н. Й. Він, яко американський горожанин, домагав ся від правительства Злуч. Держав справедливости у трактованю литовського і українського питань та жадав, аби правительство Злучених Держав, яко правительство демократичної републики, постарало ся о вицофане польських війск з непольських земель.

В імени угорських Українців привитав зібраних місцевий парох, о. Юрій Тегзе. „Любов до мого рідного народу, щире бажане свободи і волї для нього спонукали мене, дорогі мої братя Українці і сестри Українки, прийти на нинїшне віче і разом з вами запротестувати проти замаху ворогів на наше житє". Отець Тегзе взивав усіх Українців до згоди і неустанної праці для ратованя рідної справи.

В імени спільного комітету вічевого подякував усім за участь, а п. Ірвингови за труди, місцевий литовський парох, о. Казимир Амброзайтіс.

Резолюції.

По вичерпаню рефератів п. Ірвинг прочитав слїдуючі резолюції, які принято і ухвалено вислати до відповідних властий:

"Whereas the Polish invasion of Ukraine and Lithuania against the will of the Ukrainian and Lithuanian peoples and against the fundamental principles of justice as proclaimed by President Wilson, interferes with peaceful organization and development of the Ukrainian and Lithuanian republics.

"Whereas, the Poles after forcible occupation of Ukrainian territories, by pillaging and terrorizing the Ukrainian and Lithuanian peoples, and carrying on a forcible agitation for their imperialistic purpose, compel the Ukrainian and Lithuanian armies to withdraw from the Russian Bolshevist front in order to stand in defense against the Polish invasion; be it therefore

"Resolved, that we, the citizens of the United States and residents of Ukrainian and Lithuanian origin, do hereby unanimously express our feeling of utmost indignation against such Polish actions. We must energetically protest against said brutal invasion of Ukrainian East Galicia, Kholm Podlakhia, Polissia and Volhynia, and territory of Lithuania by the Polish or any other militaristic power, and be it

"Resolved, that we respectfully petition his Excellency Woodrow Wilson President of the United States, the Secretary of State and the Congress of the United States to demand from the Polish government to withdraw immediately their army from the Ukrainian and Lithuanian ethnographic territories, and to recognize complete independence of the Ukrainian and Lithuanian republics, and be it also

"Resolved, that the Congress of the United States be recommended to withhold the ratification of any treaty with the new Polish state as long as East Galicia, Kholm and other parts of Ukraine and Vilna and other parts of Lithuania are under Polish occupation, and that no treaty whatever be made or ratified with Poland which will include these non-Polish territories.

Виступ М. Зазуляка і литовського хору.

Бінггемтонське віче не було лише сухим протестаційним вічем. Воно мало не лише характер протестаційний, але також манїфестаційний. Ходило Українцям і Литовцям о те, щоби висказати свій протест проти несправедливого трактованя їх жадань, а рівночасно заманїфестувати себе, що се народи культурні, демократичні, що у них є розумінє свободи і бажанє волї; вкінци — що в них є підстави домагати ся свобідного житя.

Оба народи заманїфестували ся не лише чесним і спокійним поведенєм в бігу віча, але також вокальними продукціями, які виконали окремо п. Михайло Зазуляк, звісний український артист-співак з Ню Йорку, і литовський хор.

М. Зазуляк співав 12 пісень. На отворенє віча відспівав американський гимн, а перед промовою М. Величка відспівав український гимн „Вже воскресла Україна". По відспіваню першого звороту гимну присутні зробили п. Зазулякови таку гучну овацію і сипали гучними оплесками так довго, доки він не вийшов пораз другий, аби співати дальше український гимн.

„Гетьмани, гетьмани", „Ой, Дніпре мій, Дніпре", „Мені однаково", „В гаю зеленім враз зі мнов", „Марселеза", та кілька инших українських і литовських пісень п. Зазуляк відспівав з такою артистичностию і з таким чутєм та піетизмом, що присутні довго-довго не хотіли пустити його з підвисщеня. На салї було присутних кілька американських женщин, котрі прийшли спеціяльно, аби послухати лише голосу нашого артиста. Була також одна Еспанка, артистка, котра просила, щоби її запізнати з п. Зазуляком.

При виконуваню сольових продукцій акомпаніювала п. Зазулякови пані Кларенс Вейр Мейбл (Clarence Ware Mable), славна в Бінґгемтоні піяністка. Вона незвичайно захопила ся українськими композиціями і просила п. Зазуляка, щоб оставив їй всі ті композиції, які вона виконала на фортепяні, на память, на що наш артист і згодив ся.

Всі ті, котрі прийшли лише почути співу, не могли начудувати ся, що українська пісня є так чаруюча.

Литовський хор відспівав гарно литовський гимн, „My Country" і кілька литовських народних пісень.

* * *

Так покінчило ся велике українсько-литовське віче в Бінґгемтоні, яке оставляє по собі богато красних споминів.

Що воно відбуло ся так сьвяточно — завдячити се треба в першій мірі п. Ірвинґови, предсідателеви віча. А що воно взагалі відбуло ся, і то досить численно, то се треба завдячити невсипущим заходам і трудам кількох місцевих одиниць, Українців і Литовців, а в першій мірі панні Юлії Присташ, котра постарала ся о предсідателя віча, о салю ґімназіяльну та повела широку аґітацію в місци при помочи ґазети „Press", в якій вона працює яко журналїстка.

З мущин найбільше праці доложили: Павло Поточняк і Йонас Станіславайтіс та инші.

Пояснив!

Мот: — Слухай, Джеф, скажи мені, пощо ти так щадиш гроші? Ти-ж повинен жити вигідно, бавити ся, їсти, пити і гуляти.

Джеф: — Говори своє. А що діти будуть робити? Нехай знають, що мали колись тата, котрий оставив їм трохи гроший.

Мот: — А як в тебе не буде дітий, то кому оставиш?

Джеф: — Внукам...

КОЗАК-НЕТЯГА.

(За Мордовцем).

Саме на Спаса в місті Черкасах, на ринку, серед повбираного, вистроеного поспільства, серед поважних міщан та довговусих козаків, серед парубків, дівчат, молодиць і дітвори, серед навалених гір з кавунів, динь та серед возів з яблоками, сливами та грушами ходив собі обідранець — не то бурлака, попихач жидівський, не то козак-нетяга, не то бідолашний свинопас або волопас, що прийшов на ринок, не маючи й шеляга в кишени, аби купити собі яблоко чи Богови сьвічку поставити від свого сирітства.

На бідному козаку-нетязі три сиромязі: опанчина рогозовая, поясина з хмелю скручена, а чоботи сапянці такі, що видно пяти й пальці: де ступить — босої ноги слід пише. А того ще мало, бо на козакови шапка-бірка, зверху дірка, травою пошита, дощем покрита, а вітром на славу козацьку підбита.

Але молодець ходить собі гордо, плює через губу та поглядає на трох пишних не то панів-ляхів, не то козаків, що пнуть ся, випинають ся, навіть „ляхом вирубають", себто по польськи трошка закидають. А були се дуки срібляники, богачі, значні козаки: Войтенко, Золотаренко та Гаврило Довгополенко.

— А чи не пійти нам, шановні панове, до шинкарки? — сказав один з дуків, скоса поглянувши на козака-нетягу.

— До Насті Горової, шинкарочки степової? — спитав, усьміхаючи ся, другий дука.

— А хоч би й до Насті.

— Добре, панове. У неї є такий запридух, горівка оковита, що аж очи рогом лізуть від одної чарки, — додав третий.

А нетяга мов би й не чує того та навіть і щез кудись.

Але коли дуки увійшли в шинок та поздоровкали ся з гарною молодою шинкаркою, то побачили, що обірванець-нетяга був уже тут: він стояв собі смирненько біля печи та сушив свою шапку, що готова вже була зовсім розлізти ся.

Хоча після звичаю ті, що пізнійше увійшли, повинні були поздоровкати ся з тим, що сидить уже в хаті, але бундючні дуки того не зробили і гордо позасідали коло стола.

— Гей, Насте, серце! — сказав старший з дуків. — Давай нам меду та доброї горівки.

— Якої-ж вам, паночку, горівки дати? — защебетала шинкарка, дзвенючи намистами та дукачами. — Простої чи оковитки?

— Самої пекельної — запридуху, — пояснив другий.

— Спотикачу, дядька спотикайленка, — додав третий.

Метнула ся шинкарка, принесла що треба, поставила на стіл, збігала потім за медом, що так і порскав, мов сердитий пан, а потім відійшла в бік і підперла ся рукою.

— Пийте, панове, на здоровячко та не забувайте Насті, — прощебетала вона й уклонила ся.

А нетяга все стоїть коло печи, все сушить свою лохмату шапку та скоса поглядає на дуків. Ті собі пють і знова, проти звичаю, ні один з них не закликав нетягу на меду склянку чи горівки чарку.

Обличем нетяги пробігла недобра усьмішка і він все поглядав на богачів. В тих ясних чорних очах було щось таке, від чого дукам ставало не по собі і горівка не йшла в горло. Їх дратував сей обідранець своїм спокійним поглядом; здавало ся, що сї очи дивлять ся на них так, як иноді очи великого пана, якогонебудь ясновельможного князя дивлять ся на останнього хлопа.

Не витримали того дуки, тим більше, що вже й хміль почав їм у голову стріляти.

— Гей шинкарко Горовая, Насте молодая! — закричав Войтенко, надимаючи ся на великого пана. — А підливай нам солодкого меду, а того козака, пресучого сина, в потилицю з хати випихай.

— Геть його, геть! — прикрикнув і Золотаренко. — Певно він, пресучий син, по винницях та броварнях валяв ся; обпалив ся, обшарпав ся, обідрав ся, а тепер прийшов до нас добувати, щоб у другу коршму нести пропивати.

Обірванець на се тільки усьміхнув ся, а шинкарка зі сьміхом підійшла до нього і взяла за чорну чуприну.

— Іди, іди, козаче! Іди собі з Богом! — реготала вона, тягнучи обідранця, мов вола за роги, а другою рукою злегка підштовхуючи в потилицю.

Обірванець опинав ся. Настя реготала й тягла його далі, аж поки на превелику силу не дотягла до порога. Але дальше порога діло не пійшло, бо обірванець упер ся голими пятами в поріг, а головою об одвірок і вже великої треба було сили його здвигнути. Втомила ся Настя.

— А цур тобі та пек!... Ото бугай здоровенний! — сьміяла ся вона, дмухаючи собі в долоні. — Аж долоні болять.

Тоді Гаврилї Довгополенку жаль стало бурлаки і він, витягши з кишені дрібну денежку*), підійшов до шинкарки і тихенько сказав:

— Знаєш що, Настю серце? Хоч ти на сих бідних лиха та таки иноді буваєш і обачна. Як би ти, серце, збігла до пивниці та от на сю людську денежку хоч будь якого пива наточила — отсьому козакови, бідному нетязі на помхілє живіт його козацький підкріпила.

Шинкарка взяла денежку, вийшла до наймички й сказала їй:

— Біжи ти, дівко-наймичко, до пивниці та наточи пива — лиш не з перших бочок, а вісім бочок помини, а з девятої поганого пива вточи: вже ліпше його таким нетягам роздавати, ніж свиням виливати.

Але молода наймичка сама знала біду і не послухала шинкарки, щоб минути вісім бочок, а з девятої поганого пива налити. Вона девять бочок минула, а з десятої вточила найлїпшого, найкріпшого меду „пяного чола".

А вернувши ся до хати, наймичка ще й лице від меду відвертає, ніби то пиво так смердить, а сама підморгнула козакови ще й поклонила ся, мід подаючи.

Козак, дякуючи, взяв з рук наймички пугар, покушав меду трошки — бачить, що добрий та взяв тоді коновку за одно ухо і стало в коновці сухо. А потім як не вдарить тою коновкою об долівку — аж у дуків чарки й фляшки зі стола понадали, з печи саджа полетіла, а шинкарка аж присіла з переляку.

— Ой лишечко! — крикнула вона.

— Ото дурень! — сказав Золотаренко. — Певно він доброї горівки з роду і в очи не бачив, коли й погане пиво так його дуже охмелило.

Почув се козак, підійшов до стола та як крикне:

— Гей ви ляхове, пеські синове! Ану лиш посувайте ся до порога, щоби мені, козаку-нетязі, було де з ходаками сісти.

Дуки переглянули ся. Козак уже дивив ся на них не так, як обідранці дивлять ся.

— Ану геть ви, дуки срібляники! — знову крикнув козак.

Бачать дуки, що хлоп, як бик, і що з ним бесіда тяжка — ще диви ся і в них коновкою шпурне — тож посунули ся і дали місце нетязї за столом.

Шинкарка теж посмирніла та лиш із здивованєм поглядала на дивного гостя.

А козак сів собі на переднє місце, на покуті, відсунув від себе чужі чарки та фляшки і витяг зпід поли щирозлотний обушок.

— Гей шинкарко! — крикнув він, кладучи свою заставу на стіл. — Цебер меду за сей обушок.

Перелякана шинкарка не знала, що її робити і поглядала на богачів. Дуки переглянули ся.

— Не давай йому, Насте, — сказав нарешті Войтенко, — не викупить він у тебе тої застави, коли не стане до нас волів поганяти або тобі в печи палити.

Тоді козак, не говорючи ні слова, розпускає свій пояс хмелевий, розстібує широкий шкіряний черес та як труснув ним, то так і засипав весь стіл червінцями золотими.

Тепер все змінило ся.

Шинкарка охнула, заблискали гарні її очи і губи затремтіли, а у богачів і хміль з голови пропав. І кинули ся вони навперейми до козака.

— Ох, братіку, пане козаченьку — як же ти нас одурив! — каже Золотаренко.

— Випий, козаченьку, випий, серце, нашого меду-горівки, — припрошував Войтенко.

— Не держи на нас, братіку, пересердя, що ми над тобою сьміяли ся — то ми жартували...

А нетяга все не говорить ні слова. Потім підійшов до відчиненого вікна і свиснув.

І нараз — звідки не взяли ся — входять до шинку три козаки і, низко кланяючи ся, підходять до нетяги.

— Здоров був, батьку козацький! Ось твої шати, — сказав перший з них, — твій шовковий жупан.

— А отсе твої, батьку, жовті сапянці, — сказав другий.

— А отсе твої штани червоні та шапка оксамітна, — сказав третий.

І справді в руках тих трох козаків були дорогі убори: перший тримав голубий шовковий жупан, шитий золотом, другий — жовті сапянові чоботи, а третий — широкі-широченні червоні штани.

Як переодяг ся козак — то став такий лицар, що аж! Тоді старший джура звернув ся до нього з такими словами:

— Гей Хвеську Ганжа Андибере, батьку козацький, лицарю славний! Досить тобі тут пробувати — іди на Україну батькувати.

Дуки аж назад відхитнули ся при тих словах та шепотіли між собою:

— Так се не козак бідний нетяга...

— Се сам Хвесько Ганжа Андибер, гетьман запорожський...

— Отаман кошовий...

Трохи насьміливши ся, дуки з поклонами наблизили ся до козака і стали просити вибачення, що так вийшло.

А Гаврило Довгополенко, підійшовши до него та кланяючи ся низко, сказав:

— Посунь ся і ти до нас, батьку козацький, ближче. поклонимо ся ми тобі низше: будемо думати-гадати, як би добре на славній Україні проживати.

А Войтенко і Золотаренко почали відносити йому зі своїх рук мід та вино. Козак не відмовляв ся брати, лиш приймаючи з їх рук напитки, не пив їх, а виливав на свою дорогу одежу.

— Гей шати мої, шати! — казав він притім — пийте, гуляйте. Не мене шанують — вас поважають, бо як я вас на себе не надівав, то й чести від дуків срібляників не видав.

Дуки зовсім стеряли ся і не знали на яку ступити, боючи ся й поглянути на сього отамана і його трох козаків. Шинкарка теж стояла ні жива ні мертва.

Але не довго так тягло ся. Страшний гість поглянув на своїх молодців.

— Гей козаки-діти, друзї-молодції! — крикнув він і ласкаво й грізно. — Прошу я вас добре дбайте — сих дуків срібляників як волів зза стола витягайте, перед вікнами розкладайте та по три бебезини їм затинайте, щоб вони мене згадували і до кінця віку не забували.

І він показав на Войтенка і Золотаренка, а до Гаврила Довгополенка звернув ся з ласкавим словом.

— А ти, братчику, сідай коло мене та випємо, бо ти бідним чоловіком не погордував. А хто бідним чоловіком не гордує, того Бог добром дарує.

Войтенка й Золотаренка взяли тимчасом джури, вивели з хати, розтягли під вікнами та й випарили березою добре. Ще й прочитали їм:

— Гей дуки ви, дуки! За вами луги й луки — нігде нашому брату козаку-нетязі стати й коня попасти.

А довкола зібрало ся товпище.

— Так їх, так! — кричали люди. — Вони з бідного чоловіка остатну сорочку стягають.

— От так Хвесько козак! От так Ганжа Андибер! — кричали радісні голоси. — Се він за нашого брата стоїть, за голоту!

Переклав Г. Х.

*) Гріш.

П. Куліш.

ПРО ЗЛОДІЯ У СЕЛІ ҐАКІВНИЦІ.

Згоріла в нас у селі, недалечко від мого хутора, церква. Селяни й прийшли до мене в пасіку: „Добродію! потурбуйтесь на послугу громаді, обїдьте з нашим титарем села, чи не найдете людий побожних, щоб допомогли церкву збудувати. Ви-ж бо таки всюди бували, усяких людий знаєте, то за вашим приводом і титар наш краще справить ся".

Ну, коли вам правду сказати, то в нас по хуторах люди не дуже-то звикли про церкви дбати. Байдуже нам, хуторянам, про церкву. А селяни, то ті вже кажуть: „то нам не хвала, як у селі церкви немає", а городяни*) то аж золотом верхи побивають. Ну, колиж хочете знати, то в нас по хуторах до зоряного неба, або вранці до схід сонця, на росі люди щирим серцем молять ся, а инший батько дітий краще від попа навчає. Та дарма: що нам про те з селянами широко річ розводити? Треба — так і треба церкви. Чом не послухати громади? Я такої думки, що громада всюди великий чоловік. І тоді вона була великий чоловік, як іще наші предки у житах та понад річками в дібровах Богови молили ся, і тоді, як почали молити ся по грецьки, і тоді буде великий чоловік, як поклонять ся Богу духом і істиною, занедбавши Єрусалим. Инакше, мабуть, не можна в історії, бо коли-б можна було, то певно громада иншим би робом собі пійшла. Отож я так і про селян, моїх сусідів, у серці своїм помислив, а їм того марно не виявляв: на що? „Добре", кажу: що громаді, те й бабі".

І ото зібрались ми з титарем, сіли на візок, потуркотіли. Час був такий, що люди на весні пооборювались, а косовиця ще не починалась, то мені хоч би в пасіці й треба пчоли доглядіти, та в мене є такий дідок про се, а на косовицю ще до господи встигну. Весну дав Господь на той рік рясну: аж пахиляємось, ідучи попід садами; біле віте по виду займає, запашною росою кропить.

Титар — чоловік побожний і трошки притуманкуватий — каже: „се нас, добродію, ангели білими крильми обвівають: се вони на землю поспускали ся і садовину, мов лебеді, всю вкрили.

— „Так, так, Петре!" кажу (а його звали Петром. Любе мені було те серце тихе та сонявне в того дідуся старенького). „Се", кажу, „ангели людий у рай заманюють". Та ще й додав йому зі свого розуму: „Не живе", кажу, „чоловік на сьвіті без високої думки про якийсь мир, кращий від нашого. Ся, кажу, думка сьвята від землї його підіймає і знікчемніти не дає йому. По городах, Петре, між товариством блискучим є такі люди, що про користь та набуток їм байдуже, а все кудись далеко за край сьвіта зазирають і таке людям оповідають, що хиба тільки в гарнім сні приснить ся. Тих людий, Петре, поетами величають і до роботи ні до якої їх не змушують і у всьому їм потурають, бо вони городянам не дають усім пожидовіти".

Кивне мені Петро сивою чуприною, а сам аж голову хилить, прислухаючись до соловейка, що в тому пишному цьвіті, у тій садовині запашній голосною луною розлягаєть ся: йому там ангельські співи здають ся, і все собі щепче: „сьвят, сьвят, сьвят", мов той вітрець попід густими вербами.

Залюбки ми громаді прислужили ся, мов де в гостях у якого ласкавого, несказано щедрого пана побували; трави всюди вже хвилюють ся; річки, стави, озера стоять у повні; ясне небо з весняними хмарками в них виглядаєть ся; дітвора весела золотим волосом на сонці тобі сьвітить, — свою малечу згадаєш, і на серцю тобі тихо і якось смутно, і зняв ся-б тай полетів, співаючи, понад землею.

Тільки вже як вертались до дому, почали ми трівожитись, як би громадського скарбу не втеряти, бо — відоме діло — городи богато таких людий порозводили, що мов вовки, в серці тільки хижацтво мають. Заночувати в полі — страшно (а то ми знай в полі ночуємо). Ну, вжеж і паша стала не вільна: почали хлопці на нічліги по толоках ставати. А туди їхавши, ми було так прилажуємось, щоб свої коні між чужі пустити: там уже, звісно, варта чергуєть ся — не вкрадуть. У нас, бачте, по селах між хлопцями-нічліжниками давній козацький звичай: ватага спить на обротях та на шапках, головами до купи, а один вартує; як же який гурт обезпечить ся та вкладеть ся увесь спати, то, гляди, з иншого табурища прискочить та й поволоче, кого схоче, до Єрусалиму. Воно то, коли хочете знати, страшна забавка у хлопців той Єрусалим, а проте батьки за сонливих дітий не вступають ся. „Нехай", кажуть, „козацький звичай знає". До Єрусалиму в нас їздять от так: скрутить із таволги петельку, на ноги сонному накине, коневи до хвоста привяже, скочив охляп — гайда по полю! і до схочу тим герцем у чистому полі тішить ся, що в бідолахи і спина й потилиця облізе. Отсе у нас зветь ся до Єрусалиму їздити. То ми вже були безпечні, де була варта: не пропадуть наші коні між господарськими та й до скарбу лихий чоловік не підкрадеть ся. А тепер уже й моторошно самим у полі стояти: бо дідусь мій, титар, і голосу гаразд не відведе, не то що. Він тільки на те мені в дорозі й здав ся, що як увійдемо було до господи, то він з тарілочкою, — сивий як голуб, борідка біленька, кучерявенька, сам тихесенький, лагідненький такий! так тут уже господар і господиня не пожалують і останню копійку на церкву подати. От і почали ми з титарем обночовуватись уже по людських господах, — добрі люди всюди на ніч пускали.

Отсеж раз над вечір уїхали ми в село Ґаківницю. Гарне село, козаче. Став такий, що по тім боці тільки чути, як ячать гуси, а дітий на березі і не розглядиш! Верби далекі аж імла синя поняла, наче в Великому Лузі, за Порогами. Церква старосьвітська, що ще тоті люди будували, котрі в піддашах та в ґанках та в балясах кохали ся. Тепер тобі збудує церкву або дзвіницю — стоїть, як шпиль, мов швайкою в хмару коле; а що старосьвітські наші церкви, то любо й поглянути. Віконця скрізь обмережені та позаокруглювані, а як де, то наче квітку тобі на писанці виведе, аж жаль бере, що те старезне дерево мохом поросло, вітром та дощем обкришуєть ся та трухне. Під віконцями ґонтовий дах навкруги церкви, навкруги мережані вирізувані піддаща. Тільки крізь ґрати ледви-ледви низові вікна мріють. Задививши ся на таку церкву — загадаєш ся: де то люди ті на спочивок повкладали ся, що до купи під тими ґонтами зеленастими збирали ся!... Оттакаж була церква в тій Ґаківниці, в тому селі великому козачому. Гарне село. Усе майдани та широкі узберіжа на верхівях того ставу величезного. Розкинулось по волі: є де й дітям погуляти, і дівчатам у хрещика побігати, і парубкам, лицяючись до дівчини, проти місяця постояти.

От вибрали дворик веселий, з моріжком, просимось обночувати.

Молодичка проти череди вийшла.

— Не можна, каже, люди добрі.

— Чом не можна?

— Так, каже, у нас не можна ночувати.

— Деж нам, голубко, з кіньми подіти ся?

— Їдьте, каже, люди добрі, до злодія.

— До кого?

— До злодія. У злодія вас пустять на ніч. — Сказала — тай кинулась своїх овечат займати.

Зглянулись ми з дідусем — що се за дивовижа нам така? Скілько сьвіта проїхали, всюди була в людий шаноба, а тут, глянь, до злодія нас відсилають на ніч!

Проїхали ще дворів зо два: знов такий двір вибрали, що й до водопою недалеко: і веселенький, чистий, вербами з улиці понахиляний. Витаємось із дідом (дід за ворітьми сивий сидить у старому кожушку; дитину на руках, укривши в поли, голубить; коло нього хлопят і дівчаток купка). Просимось на ніч.

— Їдьте, каже, люди добрі, до злодія, а тут вас нігде не пустять.

Що за повітре! — думаю собі.

— Чом же не пустять?

Не говіркий був дід, кивнув головою.

— Не пустять, каже. В нас нікого не пускають.

Що-ж се з нами, Господи, діеть ся? — думаємо собі. — Від злодіїв усю дорогу остерігали ся, а тепер би то до злодія ночувати заїхати!

Їдемо по селу. Вже й коненята наші ржуть, озираючись, спочивку бажають. Стріли молодицю з ведрами, в неї питаємось.

— До злодія, каже, заїзджайте: там вам буде гаразд.

— Та побій ся ти Бога, душе спасенна: як таки доброму чоловікови в злодія ночувати.

А вона підтюпцем переходить нам дорогу вповні, спасибі їй, та тільки рукою на край махає „Там", каже, „всї ночують".

Мабуть вечерю хапала ся варити, ніколи з подорожними розмовляти.

Що за напасть така?

— Діду Петре! — кажу до свого титаря. — Сповідай ся, кажу, мені, чи нема в тебе якого гріха на души: може втрете женити ся надумавсь?

Шуткую, а на души якось аж сумно, що куди се ми проти ночи заїхали? між які се ми люди заїхали, що до злодія спроваджують на ніч?

Стоїмо вже й не їдемо: стоїмо серед майдану. Аж тут косар косою проти красного заходу крізь куряву, що череда пройшла, сьвітить. Підождали поки надійде, жалкуємо ся, що оттака і така річ.

А чоловік, здаєть ся, добрий, не глумливий. Усьміхнув ся. „Та їдьте", каже: „чого ви боїтесь? Вам там буде добре. Нігде на всьому селі краще не буде".

— Деж той злодій у вас живе?

— А отто, каже, на ріжку коло царини його двір. Он, каже, верба через усю дорогу з двора перегнулась і з другою вербою напроти зійшли ся. Отто й злодій у нас.

Здвигнули ми плечима, ззирнули ся.

— А рушайте, каже, добродію.

Ну, коли титар не боїть ся в злодія ночувати, то що вже тут? Рушили, наблизились: двір гарний, зелений, на узгірю; у дворі хата чепурна, висока, білим причілком на улицю зпід верби, мов молодиця сьвітлоока, дивить ся. Кошари в дворі, повітки, — все гарно повкривано, хмелем та гарбузинєм з городу повило ся. Тут і колодязь під вербою коло воріт, і ворота настіж відчинені. Коні самі так і повернули. Ну, се хороша прикмета.

Віздимо, аж сей злодій — справді господар богатий. Воли стоять у загороді гарні, вивозні, такі то, бач, що хоч яку паровицю соли через дручок з місця рушилиб.*) Свиний з десяток у велике корито повлазили. Молодиця гарну корову доїть. Усю драбину на хату засіли індики. Видно зараз, що господар хороший.

Роздивляємось ми, аж до нас з комори чоловік виходить, на виду чепурний такий.

— Здорові, люди добрі! — шапку проти нас здіймає. — Ночувати заїхали? Добре, ночуйте з Богом. У нас просторно.

Так любо та лагідненько до нас говорить; і молодиця зпід корови веселим оком на нас озирнула ся. Діти повибігали з сіний, кучеряві такі, повновиді. Все-б воно так до ладу, що й Господи, а нам якось ніяково: що куди се ми заїхали? Ще з роду в злодія не ночували: та ми звикли злодія і на селі обходити.

Отто вже злажу з воза, а чоловік уже й коний розгнуздує.

— Не турбуйтесь, каже, я вам і повипрягаю коні і напою. Прошу вашої ласки вступити до господи.

— Та ми, кажемо, спасибі вам, і тут переночуємо. У нас є з собою і харч.

— Та що се ви, Господь з вами! У нас, як і двір стоїть, своєї харчі ніхто ще не їв. Не погордуйте, благаю, — та аж кланяєть ся. А чоловік статочний такий, моторний. Нам і сором відмовляти ся, та як же його й покинути усе на возі?

— Я, каже, все за вами і знесу, хоч воно й на дворі в нас, нехай Бог крие, ніхто чужого не зачепить.

Колиж на порозі стоїть старий чоловік; придививсь трохи на нас зпід руки. „Та не бійте ся, каже, люди добрі: тут ваша й порошина не пропаде. Уступіте, спасибі вам, до господи, а син мій упорає вам коний і сїна хорошого закине".

Поздіймали ми шапки, витаємо господаря. Він двері перед нами в сьвітлицю відчиняє; дітвора йому в поли повчіплювалась, веселенько на нас позирає.

Увійшли. Сьвітлиця простора і кімната по старосьвіцьки зроблена: не з боку відгороджена, а проти дверий, як по старих будовах позіставало ся. Образа гарні, все київської роботи, — тих Суздальців нема й одного; вишиваним рушником повкривані, квітками позатикані, голубки з паперу висять, писанки перед образами: все так, як у добрих людий.

Посадив нас господар у столу, розперізуватись просить, шапки наші, пояси на кілочках повішав. А тут і скриньку з нашим скарбом син його вніс і на лаві гарненько поставив.

Зараз виніс господар із кімнати тарілку гарного меду, хліба покраяв перед нами, рушник закинув нам поза столом, дістає з полиці чарку і полівану кувбушечку, по чарці нам наливає і сам до нас звичайно випив. І такий же то чоловік увічливий, що хоч куди! Та нам усе якось ніяково. Поглянемо по собі та й годі; дідусь тільки сивенькі кучері свої пригладжує.

*) Город — місто, городяни — люди, що жиють по містах. Хутір — самітна оселя кілька хат.

*) Як набирають сіль, на соляних озерах, то накладай як хочеш мажу — аби парою з місця рушив. Хазяїн дручка під колеса підкине, щоб не так то легко рушити. От про той то случай держать чумаки добру пару вивозних волів, що потім одну мажу на два і на три вози пересипають, у дорогу.

Випили, закусили трохи — наче й повеселійшало нам, а все не йде з думки, що деж отсе нас Господь привів ночувати?

Господар по другій просить, сам припиває. Треба нам випити й по-другій. — А по третій, каже, за вечерою. Ось моя невістка впорает ся, вечеряти нам дасть.

То про се то про те з нами говорить, і такий він чоловік приязний і розумний, що ми тілько плечима здвигаємо.

Далі я кажу: Пане господарю! вибачайте, кажу, що я в вас поспитаю!

— А що таке вашій ласці завгодно?

— Та тут, кажу, в вас люди якісь чудні: чи вони на вас ворогують, чи Бог їх знає. Я вже й не знаю, як вам і сказати?

А він засьміяв ся та й каже: „Знаю, знаю, що в вас на язиці вертить ся. Ніхто не пустив до себе на ніч?

— Егеж, добродію.

— Їдьте, кажуть, до злодія — так?

— Та вжеж нехай буде й так, бо й справді так говорено.

— Ге, каже, отож вони й знають, що говорять; я й справді злодій.

Ми аж стрепенулись: „Що се ви, Господь з вами!"

— Не турбуйтесь, люди добрі, годуйтесь на здоровлє, а я вам розкажу, що воно й як. Ось слухайте.

Тай почав розказувати.

— Зіставсь я, каже, після батька-матери у сирітстві, служив по наймах. Вже й парубок з мене, а чужі, мовляв, води пасучи та чужі вози мажучи, не богато придбав. Нема з мене чоловіка; бурлака я в сьвіті безрідний. Чи так же мені й вік звікувати? — думаю було собі гірко. Колиб мені хоч на пару воликів розгоріти, то-б я собі сяк-так розталанив господарствечко. Так що-ж? чи заробив якого карбованця — на подушне піде, одежину треба про сьвято справити, бо господар одежі не дає про празник, тілько про будень. Господар, не батько — йому аби грішне тіло не сьвітилось, тай роби. А треба-ж у-між люди, до церкви, чи на майдан до дівчат вийти. Отак я собі не живу, а бідую. Що на мені, то й усього в мене. І оженитись мені, як добрим людям, не приходить ся. Уже й так дівчата, жартуючи, мені приспівують:

> Ой гультаю, гультаю,
> Чогось тебе спитаю:
> На що мене сватаєш,
> Коли хати не маєш?
> Збудуй свою з лободи,
> А в чужую не веди.

Знаєте: дівчача натура — шуткуючи, всю правду тобі виспівають, і відспівувати нічим; стиснувши себе за серце, відійдеш тай годі.

— Боже-ж мій! думаю. — Що мені діяти на сьвіті? Хоч би мені або вкрасти де, або що — чи не розжив ся-б я хоч трохи?— Як почав, як почав так думати... А що-ж украду! — От, надумавшись, приходжу до свого господаря. — Спасибі вам, пане господарю, за сіль і за добру науку. Не хочу вже я в вас бути.

— Що ти, Дмитре? чом не хочеш? — А я, знаєте, був парубок трудящий і тверезий, то господар мене дуже вподобав. — Так, кажу, рощитайте мене, пійду вже я від вас. — Кудиж ти пійдеш? — То вже мені про те знати. Годі вже мені чужі воли пасти! — Ну, господареви нічого зо мною робити, рощитав мене, відпустив. Які гроші мені впадали, я в нього зіставив. — Я, кажу, возьму їх опісля! нехай вони в вас будуть. — Узяв під повіткою віжечки старенькі, змотав, свитку на плечі, саківки взяв із хлібом, пійшов собі з села. Було вже над вечір. Поки ввійшов я верстов із десяток, зовсім стемніло. Назирив я в полі — огонь кладуть хлопці, ночують; вартувати не звикли, зараз і видно. Підождав, поки вкладуть ся спати, з тих віжічок поробив оброти. Упав навколішки, звів на небо очи. Зоряне небо миготить. Хотів молитись, тай молитви не дібрав, тілько заплакав. У полі тиша, роса блищить по зорі, коні, пасучись, пирхають. Місяць почав сходити; рогом о землю впер ся, піднявсь у гору. До мене кінська тінь досягає. Так мені здало ся тоді, наче Бог надімною змилувавсь, а на серці така сьміливість, що й в пекло поліз би, це то що. Обійшов я коний, вибрав, котрі найкращі. Пара гарних коний пасеть ся, разом спутані. Ні, думаю собі, се одного господаря коні: не треба його обиджати. Розпутав тілько одного, а другого з другої пари випутав. Хлопці хропуть, не боять ся Єрусалиму — ще не провчені. Понадівав я на коний оброти, сів, свиснув, — тілько зорі всьміхнули ся. До сьвіту не знать де опинив ся. Перед сьвітом забравсь у гущиню, потриножив коні, пустив; сам припав під кущ, виспав ся добре; поснідав, що було в саківках, знайшов воду, напоїв коний: гайда далі. А була в мене така вдача, що їду — і носом чую, куди веде дорога. З роду було не заблуджу. Якраз у ярмарок утрапив. Я таки й знав, що в такому й такому містечку буває у ту пору ярмарок. Ходжу собі по базарі, коний воджу, мов справді отецький син. Вже я на що наважусь, то мені все байдуже.

Оттаку наш господар розвів історію. Ми з дідусем тільки зглядуємось. Вечір насупив ся, кукурікнули на сідалі півні. Молодиця сьвітло внесла, низенько нам уклонила ся. Господар хрест на себе положив, вечерять звелів подавати. — Боже-ж мій, що се за чоловік такий? — думаю собі; а він, прогорнувши вуси, далі оповідає, і такий його погляд тихий та веселий, — як же йому злодіякою бути? Ще проти сьвітла вирізались морщини на чолі і уста оживили ся, то мов казане у церкві нам каже.

— Ходжу я, каже, по тім ярмарку. Зараз жидки моїх коний назирили, що добрі коні, почали торгувати; збув я тих коний карбованців за шістьдесять, бо й справді коні добрі були; завязав гроші в хустину, пійшов собі з села, наче добре діло зробив. Сонце саме заходило, як я вийшов. Ярмарковим пилом затуманило. Так наче тепер стою я серед зеленого поля і дякую Богу, а сонце нижче, нижче западає, красним промінем бючи по левадних вербах, по вітряках крилатих, по високих могилах. Мов я на божий сьвіт народив ся, мов у перше побачив, як сонечко на землю криєть ся і божа роса холодом по полю дише. Стрепенувсь я, мов той птах, і степом на кримський шлях двигнув. Розуму я з роду не позичав ні в кого. Обернув сяк так свої гроші — вернув ся в осени до дому з паровицею соли. Тут уже й дівчата годі мені гультая приспівувати; вже в мене свій двір, своя хата. Одружив ся я, поняв собі дівчину господарську: не погордували мною люди хороші — віддали з гарним віном. От уже ми її живемо, вже в нас і діти; добрі люди нас знають. Тільки все мене кортить, як би ще пару воликів придбати. Думаю: Господи! ти мене закрив від людського ока, закрий мене ще раз! нехай я буду господарем, як і всі люди. — Иноді й серед поля стану, молю ся, голосно серед поля слово здійму до Бога — аж сумно мені стане, і наче хто ззаду в мене всьміхаєть ся. Довго я так наважувавсь, далі знов у серці сьміливість така, відвага така... знов не бою ся нічого на сьвіті. Добув ще пару коний під чужим селом, продав — ні гадки. Що-ж би думали? З того часу так мене й тягне ледаче діло, так і трушусь, як зобачу де без нагляду коний попутаних. Покрепивсь іще рік — іще раз пійшов на здобич. Погодив мені Бог і на сей раз. Почав я вже розживати ся. Вже люди на мене чудно поглядають, і на серці часами в мене дуже погано. Було молю ся Богови: не карай мене Боже, за мої гріхи, ні на мені самому, ні на дітях! І вже працюю було на господарстві, не жалуючи сили. Люди й бачать, що я тверезий і трудящий і нікого в селі волосом не чіпаю, та мені вже так здаєть ся, наче вони мене не так щиро витають і чогось пильно мені в очи дивлять ся. Вже в мене старший хлопчик підпарубочим виріс. Сьвітлицю напроти старої хати я собі вибудував, і все мені йде в руку: чи пчоли, чи худоба — у всьому Бог мені приспоряє, а проте наймилійше було мені крадене. Держусь, держусь, було, тай потягну щонебудь у чужих селах. Було иноді сам віддаси старцеви сорочку, а чуже рамя з тину знимаєш; аж душу тобі тягне, як розминеш ся не занявши. І вже так був рознадив ся на чуже добро, що крадені коні в мене у загороді по два, по три дні перестоюють, поки збуду на ярмарку. Нічого не боюсь: то мені сьвято, то мені Великдень, як що вкраду.

Дідусь мій, титар, аж хрестить ся, таке слухаючи. Тут і молодиця вже подає вечеряти, і син увійшов знадвору, до столу сідає; ще один син, молодик, з поля пригнав ся. Не соромить ся дід і при сімї свою оповідь оповідати, що вже я дуже здивував ся. Скілько сьвіта я бачив, а таке вперше на віку мені трапилось.

— Добродію! — кажу, — як же ваша господиня, як ваші діти?

— Господиня моя, каже, царство їй небесне, все то знала і діти знали — так що-ж? своє рідне, своя кров. Було плачучи покійна Настя просить: „Чоловіченьку, голубчику, покинь ти сю ледачу ваду, себе пожалуй, нас пожалуй, людий носором ся. Вже мені парчевого очіпка надіти страшно; вже становлю ся я в церкві по самому заду; сьвічку поставити мені сором і людям в очи глянути бою ся. — Що-ж би ви думали? Заприсягну перед нею, образ здійму і поцілую, а пійду в дорогу — не втерплю: хоч стригунця приведу, хоч плахтину привезу, ніби купив на ярмарку. Настя було й пізнає відразу, що надівана плахта, у піч було вкине і голосом голосить. І в мене самого серце заниє, а без крадежи нема мені житя на сьвіті. Далі вже син почав за мною назирцем ходити, не пускає мене без себе з двора. Було в ночи не сплю, піджидаю поки не поснуть усі, скрадуюсь, то він: „А куди се ви, тату!" Я й ляжу. Прошусь було в нього, як дитина, що мені ніщо не миле на сьвіті, тілько й мого, як де здалека хистю засягнути. Так то вже мені Бог дав, що й розум в мене відняло й сором, і зовсім як пропащий чоловік зробив ся. Отож уже таюсь і перед сином, наче мені й байдуже; діло роблю, ходжу до церкви раз-у-раз. Угамував ся син, став мені попуск попускати. Вжеж я й посивів, і внуків діждав ся, хвалити Бога; то й думає — нехай здоровий буде — син, що я вже схаменув ся й на свою сімю зглянув ся. А в мене думка давно засіла, страшна думка — церкву свою обікрасти.

Тут уже й сам злодій перехрестив ся, і всі ми, скілько нас не сиділо за вечерою, усі охрестили ся. Зробилась тиша велика. Тілько каганчик тріскає.

— Тим я, каже, й до церкви вчащав, щоб роздивитись і зміркувати, як те діло вчинити. Вже й Бога не прошу, щоб мені поміг, щоб оборонив мене і закрив від людського ока. Вибрав я таку ніч, як не було старшого сина в господі. Крикнули другі півні, я вже й на цвинтари. Якось мені й ніяково по могилах ступати; батьки, дядьки, діди мої лежать — і вже мені привиджуєть ся, що вони під тими піддашами ходять. Волос вяне та, на лихо мені, сторожі захропли під дзвіницею. Живі люди — не страшно мерців. Зараз та окаянна сьміливість мене взяла: підважив у церкві двері, виставив. Просто до громадської скарбовні, до церковної скриньки. Та ще стара Терещиха кубки срібні на схованку в церкву віддала, — все те я знав, де й як лежить. Набрав повну торбу. Місяць у церкву крізь ґрати зазирає; щось ніби шамкає, ступає поза престолом, — схоплять мене дрижаки, тай знов байдуже. На образи не дивлю ся, в землю потупивсь, вийшов із церкви... де тобі вийшов? вискочив! Думка була, двері до одвірків притулити, — страшно, назад страшно обернутись. Утеком через могилки до фіртки. Холодна роса з дерева мене обсипала; мов щось мене держить за плечі, мов хто за ноги хапає; біжу я осліп. Вже відбіг геть то далеко — і не знаю, де я. Уперше з роду з дороги збив ся. Став, озирнув ся... та се-ж я серед могилок, на цвинтари коло церкви! Місяць підбивсь угору, крізь липину старий ґонтовий дах сьвітом своїм мережить, у вікна бє; з вікон хтось визирає. Кинувсь я з цвинтара, аж фірткою брязнув; до Бунякового гайка, до байраку, за село поспішаю: там уже в мене й ямка готова, щоб свій скарб прикопати. Так біжу, так біжу! Вже за селом; гляну — незнакома дорога, та й зовсім нема дороги: мокра росяна трава в мене під ногами. Озирнувсь навкруги — знов я коло церкви! У вікні люди якісь мені всьміхають ся. Тихо, тихо якась пташка під кришею стогне, мов чия душа плаче. А сторожі хропуть під дзвіницею. На що їм стерегти, де сам Бог стереже?... Знов я бігти, знов я втікати; піт з мене так і верне; ноги вже підімною трусять ся. І так я, люди добрі, бігав навкруги церкви до самого сьвіту. Сонечко вже по даховому моху красним сьвітом грає, череда озиваєть ся; прокинулись сторожі, дивлять ся — церква відчинена, а я з мішком на плечах по росі бігаю, стежку навкруги церкви вибив. Зійшли ся люди, попа покликали. Я й признав ся, що оттак і так, панове громадо, тепер я в вашій воли. Ну, піп тут зараз крикнув на атамана, щоб подав зелізне путо, щоб мене зараз до станового відвезти; а старі громадські люди, порадившись між собою, кажуть: „Що-ж нам, панотче, за користь, як ми сього чоловіка запроторимо туди, де козам роги правляють? Хиба то нам слава? А лучше ми от що вчинимо. Ось відчепіть, хлопці, від дзвонів віжки, дамо йому зараз прочухана та накинемо на нього братську покуту: нехай три роки приймає до себе всякого подорожного, странного, нехай даремно всякого прочанина й захожого й проїзджаючого контентує, і щоб ніхто поки живе він на сьвіті, инакше його не звав ні на імя ні на прізвище, як злодій".

— Оттож мене вибили серед громади тими віжками від дзвонів та й пустили. Як минуло три роки моєї покути, я й кажу громаді: „Що-ж, панове, громадо! уже нехай буде ваша ласка: зіставте мене, поки снаги моєї паламарювати та й проїзджаючих нехай селяни до мене висилають, щоб я вже один за все село ними турбував ся. — Громада, спасибі їй, на те зізволила. Отсе вже я охотою паламарюю в церкві, странних приймаю, як гостий, і звуть мене люди на все село злодієм.

Сказавши, низко нам обом уклонив ся, а ми йому вклонили ся низко.

От вам, панове добродійство, оповідь, котру своїми ушами чув, а чоловіка того своїми очами бачив. І тепер поїдьте в село Гаківницю, то й тепер ще й знайдете той двір на ріжку коло царини, з величезною вербою, а напроти тої верби друга нахилилась — і в село наче крізь зелені ворота відете. Вже вмер Дмитро Гарбуз, що звали його злодієм, а він Гарбуз із діда й прадіда. Сина його не звуть злодієнком, крий Боже! Усі поважають, бо чоловік хороший і странних по батьківськи залюбки приймає.

Ну, а в вас, панове, у городах, що-б з такого чоловіка зробили?

ПОКЛИК ВІД БУВШОГО МАНІФЕСТАЦІЙНОГО УКРАЇНСЬКОГО І ЛИТОВСЬКОГО НАРОДНОГО КОМІТЕТУ В ПРОВІДЕНС, Р. АЙ.

Дорогі Родимці стейту Род Айленд!

Запрошуєть ся всі українські товариства з Провіденс, Вунсокет, Сентер Фолс, Манвіл і Кромптон, щоби прибули на великий литовський баль, котрий устроюють товариства литовські на день 1. вересня (Labor Day) с. р., о годині 2-гій пополудни на Emmett Hall, 79 Manton Ave., Olneyville.

Отож дорогі Родимці, приходіть як найчисленнійше до своїх союзників Литовців, бо тим ділом ми покажемо нашим ворогам Ляхам, що ті два народи щораз то сильнійше скріпляють свій союз до борби против ляцької розбишацької орди, котра хоче загарбати українські і литовські землі. Отже всі як один до гурту, на загибель Ляхам, а на славу українському і литовському народови. — КОМІТЕТ. 102

ДЛЯ ДІТРОЙТ І ГАМТРАМК, МІШ.

СПІВ. ДРАМАТИЧНЕ ТОВ. ІМ. ІВАНА КОТЛЯРЕВСЬКОГО В ГАМТРАМК, МІШ.

ВІДОГРАЄ НА ЖАДАНЄ ПУБЛИКИ ПОРАЗ ДРУГИЙ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 31. СЕРПНЯ 1919 РОКУ

В ГАЛІ „УКРАЇНСЬКОЇ ХАТИ" ПІД Ч. 22 ГРЕЙЛИНҐ ЕВЕНЮ, ГАМТРАМК, МІШ.

НІЧ ПІД ІВАНА КУПАЛА

драма в 5. діях, зі співами і танцями, М. Старицького.

ДІЄВІ ОСОБИ:

Палажка, молода салдатка	п-ні К. Яремчукова
Василь, парубок	п. Ів. Атаманець
Наум Стрілець, старий заможний чоловік	п. І. Качурівський
Настя Стрільчиха, його жінка, друга	п-ні А. Лиса
Галя, їх дочка, літ 18	п-на Н. Чихарівська
Катря, наймичка	п-на М. Вадюківна
Наталка, сестра Галі	п-ні М. Топорівська
Мотря, сестра Галі	п-на К. Рудко
Денис, парубок	п. Д. Атаманець
Левко, молодий хлопець дурноватий	п. Т. Війтович
Марина, 1-ша дівчина	п-ні М. Атаманець
Маруся, 2-га дівчина	п-на М. Паньків
Остап, 1-щий парубок	п. М. Кулинич
Степан, 2-гий парубок	п. Йосиф Ткачук

Парубки, дівчата, молодиці.

Режісер: Д. АТАМАНЕЦЬ. МУЗИКА М. ГЕВУСЯ.

Вступ $1.00, 75 і 50 цнт. Початок точно о год. 7.30 вечером.

Родимці! Приходіть численно та налюбуйтесь чудово гарнею драмою. Товариство докладає всіх старань, щоби штука випала як найкрасше.

102 КОМІТЕТ.

ПОЗІР УКРАЇНЦІ! ПОЗІР УКРАЇНЦІ!

ПЕРЕСИЛКА ГРОШИЙ

Висилаємо вже гроші до цілої Галичини, так само як перед війною так і тепер, по найнизщій ціні, під повною ґваранцією і відвічальностию.

Виготовляємо аплікації на пашпорти безплатно, спродаємо шифкарти на найліпші шифи.

Приймаємо грошеві вкладки і платимо процент.

Банк сей є під контролею стейту Ню Йорк і екзистує 37 літ. 88—

Банк Ледерера
Lederer's Bank

55 Avenue B., corner 4th Street, New York City

ТЕПЕР

є найвигіднійша пора

КУПИТИ ПРАПОР КРАЄВИЙ

просто від фабриканта, зроблений з чистої вовни подвійної ткани, тревалої барви зв. „БОНТИНГ", котрий оферуємо по слідуючих дешевих цінах:

	2x3 стіп	3x5 стіп	4x6 стіп	5x8 стіп
Американський прапор	$3.00	$5.00	$7.00	$10.00
Український прапор з гербом на обі сторони	$3.75	$7.00	$9.00	$12.00

Пришліть переказ почтовий і прапор буде висланий, почта буде оплачена.

Ми є також головними фабрикантами АМЕРИКАНСЬКИХ І УКРАЇНСЬКИХ ШОВКОВИХ ПРАПОРІВ, ЦЕРКОВНИХ ХОРУГОВ, ВІДЗНАК І ВІДЗНАЧОК ТОВАРИСЬКИХ. — ШАПКИ, КАПЕЛЮХИ, ПЕЧАТКИ СТАЛЕВІ І ҐУМОВІ, для Товариств і Клюбів. 27ч—

Коли потребуєте щось з тих річий, то не забудьте писати до нас, по ціну. Напевно защадите гроші. Пишіть по взірці і каталоґ на адресу:

EAGLE REGALIA COMPANY

115 NASSAU STREET, : : NEW YORK CITY.

Dr. M. SMITH,
16 E. 7th ST., NEW YORK.
коло Церкви св. Юрія.
Говорить по українськи.
Tel. Orchard 6072.

ЛІЧИТЬ УСПІШНО
ВНУТРІШНІ НЕДУГИ
У МУЩИН І ЖЕНЩИН

Також лічить недуги скірні, жолудка і крови. Застосовує наймодернійші електричні апарати. 100—

Години урядові: від 8. до 10. рано, від 1. до 2. в пол. і від 6. до 8. веч.

ГРОШІ ДО ГАЛИЧИНИ

ВИСИЛАЄМО ПІД ҐВАРАНЦІЄЮ AMERICAN EXPRESS CO. ПО ЦІНАХ НАЙДЕШЕВШИХ. 90-102

EUROPEAN STEAMSHIP CO.,
115 FIRST STREET, NEW YORK, N. Y.

ЩО ВАС БОЛИТЬ?

ТИМ АПАРАТОМ ВИЛІЧИТЕ СЕБЕ

від всяких хоріб в протягу 30 днів, за що Вам ґарантуємо. Той Апарат є найславнійшим ліком в сьвіті. Тисячі людий дякують нам за той апарат, котрі себе вилічили в протягу кількох тижнів, люди котрі ніколи не мали вже надії себе вилічити, бо доктори сказали, що та хороба не до вилічення, однак ті люди ще не стратили надії і спробували ще нашого славного медичного Апарату і по ужитю його через кілька тижнів, пишуть нам, що чують себе зовсім здоровими, так як би ніколи не були хорі. Сотки листів до нас прийшло від тих людий, котрі купили у нас сю медичну машину і нею себе вилічили. Нині вони здорові і дякують нам. Отже і Ви, коли чуєте себе ослабленим без ріжниці, чи Ваша хороба задавнена чи тепер Вас чіпаєсь, то не відкладайте з дня на день, але ще нині заордеруйте собі у нас той медичний Апарат, котрий Вам заощадить Ваші гроші. Тут подаємо в скороченю, що сей Апарат лічить: 1) Найгіршою хоробою є ревматизм, котрий чоловіка паралїжує і скоро мусить впадати зі своїх сил і з того впадає в сухоти, кашель і химрає. Той Апарат є найсильнійшим ліком, котрий Вас вилічить з ревматизму в дуже короткім часї; 2) лічить біль костий; 3) лічить всякі гнилі прищі, котрі маєте на своїм тілї; 4) той Апарат зрушить Вашу рівну циркуляцію крови; 5) зробить Вашу твар гладку; 6) здержить біль голови; 7) здержить випадання волося з голови; 8) додасть Вам добрий апетит до їдженя; 9) вилічить Ваш жолудок; 10) в короткім часї почуєте себе сильнійшим і здоровшим; 11) наберете більше ваги; 12) сей апарат помагає взагалї на всяку хоробу: на дихавицю, на бите серця, на катар, на фрибру і на всякі инші недуги. Той Апарат може уживати мущина і женщина, а навіть малі діти, котрі мають поверх 7 літ. Той Апарат уживає ся 2 рази на день, а то що рана і що вечера, за кождим разом речез 10 мінут і так треба нареґулювати скілько хто може видержати. Всї доклади як: на руки, твар, на тіло і на ноги дає ся даром, так що ніколи не потребуєте докладати анї одного цента. Без ріжниції можете його уживати в хатї чи на дворі. Про ширші поясненя висилаємо книжку, котра забирає 32 стор. друку і виразно вам скаже як і на яку хоробу що уживати. Не посилайте тих пару долярів, але переконайтесь, що Ваша хороба буде вилічена без великих коштів, не видавайте своїх гроший докторам, але купіть собі сей Апарат, а переконаєтесь, що се є клич до здоровля і сцевностию нам подякуєте. Ціна реґулярна того Апарату є $20.00, а у нас дістанете через сей місяць по фабричній ціні всего за $9.95. Спішіть ся, бо ціна піде в гору. Пришліть нам свій докладний адрес і залучіть задатку $2.00, а решту заплатите як почта Вам доручить до Ваших рук. 102ч—

Який сильний, що уживав сей Апарат.

MEDICAL APARAT CO., 1926 W. Huron St., Dept. A. CHICAGO, ILL.

ПОЗІР! ПОЗІР! ПОЗІР!

ДЖЕРЗИ СІТИ І ОКОЛИЦЯ!

Американсько-Українська Орхестра в Джерзи Сіти, Н. Дж.
— устроює —

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ ПІКНІК
В ПОНЕДІЛОК, 1. ВЕРЕСНЯ
(Labor Day)

в WASHINGTON GROVE PARK, Carlstadt, N. J.

Початок пікніку о год. 10. рано.
Музика Амер.-Української Орхестри.
ВСТУП 35 ЦНТ.

Родимці! Се пораз перший товариство Американсько-Української Орхестри устроює того рода забаву, де будете мати нагоду переконатись, якого труду члени того товариства доложили коло вишколеня ся в музиці. Се буде їх перший виступ, а Вам буде здавати ся, що то музиканти посідаючі довголітну практику. Тож нехай не бракне анї одного Українця анї Українки на сім пікніку, бо день той вільний від праці, то і буде досить часу порядно забавити ся.

Уряд Американсько-Української Орхестри запрошує всі місцеві товариства, братства і сестрицтва прибути на пікнік і дати поміч так матеріяльну як і моральну для товариства, якого брак в Джерзи Сіти найбільше дає сь відчувати. — КОМІТЕТ. 101-3

Дороговказ до парку: Їхати з долини міста карою Grove, а в Hoboken пересісти ся на Passaic кару. З гори міста брати Hudson кару і пересістись в Hoboken на Passaic кару яка довезе Вас на місце. Erie трен до Carlstadt, N. J. Ідучи Hudson Tube до Hoboken, пересісти ся на Passaic кару.

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ ДЖЕРЗИ СІТИ І ОКОЛИЦІ! ПОЗІР!

Товариство „Просьвіта" околиці Перемишля
—— уряджує ——

В СУБОТУ, 30. СЕРПНЯ 1919
в ARLINGTON HALL,
706 Grand Street, cor. Summit Ave., Jersey City, N. J.

ПЕРШИЙ ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ

Початок о годині 3-ій попол.
ВСТУП 35 ЦНТ.

На бали буде грати перворядна музика тов. „Поморяни" з Ню Йорку. Буде почта любови, бій (війна) конфетами, співи, смачні перекуски і добрі напитки. Добра обслуга і забава будуть ручити самі за себе. На сей баль запрошує ся всіх Українців з Джерзи Сіти і околиці.

101-02 КОМІТЕТ.

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ І УКРАЇНКИ З ФІЛЯДЕЛЬФІЇ, ПА.

БР. СВ. ҐЕОРҐІЯ, ВІД. 239 У. Н. С.
— устроює —
в десять літну річницю свого основаня

ЮВИЛЕЙ З ВЕЛИЧАВИМ БАЛЕМ
В СУБОТУ, 30. СЕРПНЯ 1919

в Меркантіл Гол, 849 Норт Френклин ул., Філядельфія, Па.
Початок о годині 7-ій вечером.
ВСТУП 35 ЦЕНТІВ.

Дорогі Українці і Українки! Ми то знаємо, що коли чоловік ходить завсігди сумний, тоді ослаблює своє тіло і стає хорим, а тепер такі часи, що годі потішити ся, однак не треба піддавати ся а зрозуміти, що у веселому тілї здорова душа. Отож на сей баль запрошують члени братства всі братства, товариства і сестрицтва з Філядельфії, також Громади Філядельфійські і всіх Українців і Українок з філядельфії і доокола.

Уряд братства як також комітет, сподівають ся, що наші Українці являть ся на сім бали численно. Музика буде добірна українська, як також добірний буфет з напитком і перекускою за що ручить — КОМІТЕТ. 101-02

R. J. GLICK АҐЕНТ АСЕКУРАЦІЙНИЙ ВІД ОГНЯ.
Офіс находить ся в WILLIAM McCONNEL BUILDING *SHAMOKIN, PA.*

РІК ОСНОВАНЯ 1893.

7.45 — Im. з 21 каміньми ЖЕЛІЗНИЧИЙ ГОДИННИК для мущин і жінок накручує ся без ключика, позолочуваний, з ґаранцією на 20 літ, подвійні коверти красно вирізані. Ходить безусліпно точно і є спеціяльно зроблений для людий, котрі роблять при желізницях, і ґарантує ся на 20 літ. Незвичайна нагода. — Ми вишлемо сей годинник на кожду адресу за посліплатою (C. O. D.) $7.45 і за зворот пересилки, з тим привілеєм, що кождий може його оглянути, і если йому не подобає ся — то тоді не потребує платити анї одного цента. За такий годинник у иншого купця треба заплатити 25 дол. Дуже гарний 14 кар. золотом позолочуваний ланцюшок з дармовисом додає ся даром до кождого годинника. 89ч—

EXCELSIOR WATCH CO., 1101 Athenaeum Bldg., Chicago, Ill.

NUXATED IRON

Коли Ви не є сильні або здорові, то для власного добра Ви повинні зробити слідуючу пробу: Переконайте ся, як довго можете робити або як довго можете ходити без умученя. Опісля зажийте дві пять ґранові пілї Nuxated Iron що дня три рази по кождім їдженю. По двох тижнях поновте передну спробу, а переконаєтесь скілько сил Ви зискали. Много людий сею спробою побільшили свою енерґію сили і витревалости. Ґварантуємо за добрий успіх в уживаню Nuxated Iron, в противнім случаю звертаємо гроші. До набутя у всіх добрих аптикарів. (Огол. 176).

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ОРМРОД, ПА. Бр. св. Николая, від. 124, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітинґ відбудеть ся в суботу, 13. вересня у галї Юрія Цапа. Запрошуємо усіх членів, щоби явились на мітинґ, бо є важні справи до полагодженя, справоздане касове і вибір нового уряду і много инших. На тім мітинґу будемо приймати нових членів до відділу без вступного, а до У. Н. Союза після статута. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, бо будуть суспендовані. — Д. Бала, пр.; Т. Кавний, кас.; Н. Віщук, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Подаєть ся до відома членам тов. ім. Івана Франка, від. 83, щоби всі члени зійшли ся дня 31. серпня до галї тов. Укр. Амер. Горожан під числом 822 Норт Франклін ул., точно о годині 12.30 в полудне з відзнакою. Звідси поїдемо на пікнік, де наше товариство ухвалило взяти участь. Котрий з товаришів не буде присутний без важної причини, заплатить кару після статута. Просимо Вас товариші, застосуйте ся після ухвал і прийдіть всї як один, щоби опісля не нарікали один на другого, що не знались де зійти ся і т. и. — І. Витязь, предс.

Phone: 317 Jersey City.

ІВАН БАБЯК
ЮНІЙНИЙ МУЗИКАНТ.

Достарчає перворядну музику на весіля, балї, пікніки і походи по дуже умірковaних цінах.

Памятайте на адресу:
JOHN BABIAK,
138 Morris St., Jersey City, N. J.

Памятайте на клич: „СВІЙ ДО СВОГО".

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Українське товариство „Теребовельська Поміч" в Ню Йорку
— устроює —

ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ
В СУБОТУ, 20. СЕРПНЯ 1919

в LIBERTY HALL,
263 E. Houston St., New York, N. Y.
Початок о годині 7-мій вечером.
Вступ 35 цнт.
МУЗИКА П. МИКОЛАЄНКА.

На сей баль запрошуєть ся Родимців з місцевости. 102-03

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ.

ТОВ. „ЗАПОРОЖСЬКА СІЧ"
—— устроює ——

БАЛЬ
ДНЯ 20. ВЕРЕСНЯ 1919 Р.

в MILLER HALL,
9 West Scott Place, Elizabeth, N. J.
Початок о годині 7-ій вечером.

Дорогі Українці! Ми то знаємо, що коли чоловік ходить завсігди сумний, тоді ослаблює своє тіло і стає хорий, а тепер такі часи що годі потішити ся. Однак не треба піддавати ся а зрозуміти, що у веселому тілї здорова душа. Отож всї на баль.

Музика добірна, обслуга чемна. Погуляєте і забавите ся до волї за що ручить — КОМІТЕТ. 106і109

НОВА МАПА ГАЛИЧИНИ

Вже вийшла з друку нова мапа Галичини в українській мові. На ній є виразно намальовані всі міста, місточка, гори, ріки, зелїзниці і села. Такої мапи ще в Америці не було. ЦІНА ЛИШЕ 25 ЦНТ. (Приймаємо марки) Замовляйте зараз, бо наклад невеликий. 93—

PEOPLE'S SUPPLY CO., Dept. 1, Sta. D., Box 51. New York. N. Y

ПОЗІР! НЮ ЙОРК! ПОЗІР!

ІВАН БЕРЕЗА,
COMMERCIAL PHOTOGRAPHER
207-209 E. 96th St., New York, N.Y.

Виконує по дуже приступній ціні всяку роботу, яка входить в обсяг фотографічної штуки. Знимає на вільнім воздусі фотографії груп і поодиноких осіб. Приймає портрети до побільшеня і малює ручно. За вдоволене ручить ся. 88ч05

ЧОТИРНАЙЦЯТЬ ТОЧОК.

Вілсон став ся славним задля своїх чотирнайцяти точок, котрі яко такі, будуть знані в історії сьвіта. Ними мала укінчити ся війна і укінчила ся, хоч Німці говорять, що анї одна точка небула слушно введена. Досить, що Німці перестали провадити війну і на підставі тих чотирнайцяти точок, заключено перемирє. Але про здоровле тих чотирнайцяти точок можна осягнути і означити слідуюче: 1. Коли ваш жолудок не працює, ослабнете. 2. Коли маєте висипку по лици, се є зле. 3. Кров мусить бути чиста, лише коли є ваше лице гладке. 4. Зла кров є знаком непорядку жолудка. 5. Жолудок є огнищем людського здоровля. 6. Чоловік має охоту до праці лише тоді, коли є здоровий. 7. Чоловік без гнучкости і сили є подібним до старого зелїза. 8. І старі люде можуть ще мати силу та гнучкість. 9. Старість не є ще ознакою кінця житя. 10. Чоловіка тішить житє, лише коли є здоровий та сильний. 11. Немічні і підупалі люде є в суспільности непожаданими. 12. Хто немає здорової крови в тілї, той не має і здорової душі. 13. Добру память мають лише різькі і здорові люде. 14. Зір, найдорозший дар людськости удержуєть ся лише здоровою кровію. А се все осягнете, коли будете уживати Босакове Лічниче Гірке Вино. Ціна: одної фляшки $1.00, 6 фляшок $5.50, 12 фляшок $10.00. Адреса;

MICHAEL BOSAK CO.,
431 Lackawanna Ave., Scranton, Pa. (Огол.)

ПОЗІР ДЖЕРЗИСІТЧАНЕ!

ДОМИ НА ПРОДАЖ.

Деревляний дім на одну фамілію, 5 румів і штор, на Manning Ave., сума $3.100.00. Другий деревляний дім на одну фамілію, 6 румів на горі міста, COLLARD ST., при Булїварді, а близько Stagg улиці за $2.750.00.

По близші інформації голосіть ся до: 100-02

S. MILANOWYCZ & WEIL CO.,
193 Grand St., Jersey City, N. J.

ЧИ ВАШЕ ЗДОРОВЛЄ ВАРТАЄ ДЛЯ ВАС 2 ЦЕНТИ?

Коли Ви терпите на жолудкові або ниркові долягливости, болї голови, запір, нервовість, утрату апетиту, нестравність, нечисту кров, безсонність, ревматизм, болї в крижах, вишліть до нас 2-центовий лист і подайте свою адресу а ми вишлемо Вам відворотною почтою ЗОВСІМ ДАРОМ, без жадних дальших зобовязань повну тридневу коробку JUVITO, зладжену з чистих, лічничих зїл, які є поручувані і уживані тисячами вдячних людий. 93ч102

JUVITO LABORATORY,
South Hills Branch 25, Pittsburgh, Pa.

ФАРМА НА ПРОДАЖ,

16 акрів, 2 корови, 1 кінь, 3 свинї, 100 курий, 1 баня велика, 2 стебельні, дім на 7 кімнат, 2 курники, 2 вози, 2 керичі, кузня, 40 яблінок, 2 керниці. Фарма засіяна. 20 мінут до фабрики пішки. Я роблю в фабриці, заробляючи $7.00 на день. З причини смерти в родині змушений продати. Листи висилати до: 101-03

M. R.,
23 Franklin St., Seymour, Conn.

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ ІМ. Т. ШЕВЧЕНКА

має великий склад книжок всякого рода: історії, повісти, оповіданя, байки, казки, поезії, співанники, молитвенники, образи патріотичні, релігійні і много инших річий. Пишіть по каталоґ на адресу:

UKRAINSKA KNYHARNIA, 66ч
168 E. 4th Street. New York, N. Y.

ШКОЛА АКУШЕРІЇ.

Учіть ся АКУШЕРІЇ в нашій школі або в своїй хатї під нашою дирекцією: старанна, цікавовита і скора наука; приймаєсь кождого часу. По укінченю видаємо ДИПЛЬОМ. Адресувати: International School of Midwifery, Inc., Dr. S. Deutsch, Pres., 229 E. 14th St., New York City. Телефон: Stuyvesant 933.

ЖМІЄЧНИК є одним з найліпших домашних ліків і певним средством проти ревматизму, болїв паєчий, коденя і болїв грудий. Є помічне на болї голови, на болї суставів у рук і ніг, на легкий параліж карку, болї горла і зубів. СЕЙ ЛІК Є ВИРОБУ СЛАВНОГО Д-РА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО.

Відносіть ся до ґенерального аґента залучаючи 3-центову марку на відповідь. 38ч—

MIKE FEDIW.
8 WASHINGTON AVE.,
HASTING ON HUDSON, N. Y.

$18,000,000.00 ҐВАРАНЦІЯ

за гроші висилані через нас до родин і до банків в ГАЛИЧИНІ.

100 МАРОК КОШТУЄ $7.00.

Ми є аґентами American Express Company відділу заграничної висилки грошевої. 97—

TESLUK BROTHERS,
200 Broadway, New York City
або
TESLUK BROTHERS,
1106 O'Fallon St., St. Louis, Mo.

---

25 ЛІТ УСПІШНОГО БАНКОВОГО ДІЛОВОДСТВА І ПЕРЕСИЛКА ГРОШИЙ.

ТІ СЛОВА НАС ВЕЛИЧАЮТЬ а Вашим ділом є користуватись нашою фірмою і пересилати всї Ваші фінансові справи до нас, бо через наш досьвід у фінансовім діловодстві Ви осягнете найліпшу ціну на Ваших грошах і можливо найліпшу обслугу.

ГРОШІ ДО СТАРОГО КРАЮ

Ми виставляємо драфти і пересилаємо моні-ордери і кабльові грошеві посилки виплачувані у всіх частях сьвіта по дуже низьким торговельним курсі і з повною запорукою. Кожду моні-ордерову пересилку полагоджуємо з особлившою увагою і висилаємо до місця призначеня таки в день видачі. МИ ВИДАЄМО ПОСЬВІДКИ ЗАПЛАТИ НА ВСІ НАДАНІ ГРОШІ. 100,102ч—

ШИФКАРТИ НА ВСІ ЛІНІЇ КОРАБЕЛЬНІ

Виготовлюємо правні документи у всіх язиках і колектуємо належитости.

Приймаємо депозити від $1.00 і висше і платимо від ощадностий три процент (3%).

По близші інформації голосіть ся або пишіть до:

BOSAK STATE BANK,
434 LACKAWANNA AVE., SCRANTON, PA.

ДЕПОЗИТОРІЯ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ, ПЕНСИЛЬВЕНІЇ, ПОВІТУ І МІСТА.

Отворено що дня від 9. рано до 6. веч. В суботи від 9. рано до 9. веч.

МАЛИМ КОШТОМ

можете мати власну господарку і забезпечити собі Вашу будучність, щоби так тяжко не гарувати на старші літа. Можете у нас купити малу фарму о 10.000 квадратових стіп найліпшої урожайної землї, рівної, чистої без жадних корчів за 90ч106

$345.00, $50.00 ЗГОРИ І $8.00 МІСЯЧНО НА ВИПЛАТ.

Земля находить ся при великім фабричнім місті Ню Бронсвік, 50.000 людности, 55 мінут віддаленя з Ню Йорку, де находять ся всілякі фабрики, з доброю платнею. На тій земли вибудуємо Вам хату після Вашої вподоби, яку можете виплачувати таксамо як рент.

В разі купна компанія вертає кошти подорожи.

Офіс отворений також в неділї до полудня.

Не зволїкайте а рішайте ся скоро. Приймаємо Ліберти Бонди як готівку. Пишіть або голосіть ся по дальші інформації до

HAMILTON HEIGHTS REALTY CO.,
63 Park Row, World Bldg., Room 910, New York City.

КОМПАНІЯ Є ПІД КОНТРОЛЕЮ СТЕЙТУ.

НОВІСТЬ! НОВІСТЬ!

ҐРАМОФОН БЕЗ ТРУБИ З 4-МА ПІСНЯМИ ЛИШЕ ЗА $12.00.

Пришліть задаток $5.00, а решту заплатите по одержаню товару. — Замовленя адресуйте:

Головний магазин: 66ч—

Greater New York Phonograph Co.,
810 Grand St., New York, N. Y.
або до філії:
MANDEL TALKING MACHINE CO.,
52 East 23rd Street, New York, N. Y.

Наша ґазета є присьвячена робітничій справі. Доля та судьба нашого робітника лежить нам на серци передівсім. Не дбаєм о зиск, тільки о твоє добро, мученику праці! — Пренумеруйте „Свободу"! („Свобода", число 1-ше, 15. вересня 1893).

ХОРІ ЛЮДИ!

ЧИ НЕ СТРАТИЛИ ВИ ТЕРПЕЛИВОСТИ, ЗАВДЯКИ ВАШІЙ НЕДУЗІ.

З дня на день з року на рік віддаю лікарські услуги Українцям. Представте собі скільки хорих я уже вилічив та скільки хорим я уприємнив житє. Коли Вам житє надоїло задля пробуваня ріжних лікарств і коли відчуваєте, що Ваш стан здоровля стало погіршуєсь, старайтєсь сейчас звернутись до

Dr. LEONARD LANDES

Він Вам цілковито даром порадить, що Вам робити, аби Ваше житє охоронити і пояснить Вам о вашій недузі. Лічу уже через 20 літ з добрим успіхом всі недуги, як: ослаблене, затроєне крови, недуги жолудка, серця, легких і т. д. 115-128-

Недуги полові і нервові лічу за помочию електричних апаратів і „Х лучів", через які переглядаю Ваші внутренности. Не кождий лікар посідає ті апарати, длятого, що вони дуже дорогі. Не відкладайте на завтра а сейчас приходіть до знаного всім

Dr. LANDES, 140 East 22nd Street (межи Lexington & 3rd Ave.), New York.

Telephone Gramarcy 3823.

Години принять: від 10. рано до 7. вечер. В неділї від 10. рано до 3. пополудни.

ГОДИННИК КОЛІЄВИЙ
СИСТЕМИ „РОСКОП" ПАТЕНТ.

Тисячі долярів видають люди на ріжні годинники, а не мають з них жадної користи, а се тому, що не знають які годинники є найліпшими. Коли самі не знаєте, то поспитайте других, а з певностию скажуть вам, що одиноким найліпшим годинником в сьвіті є тільки годинник СТАРОКРАЄВИЙ системи „РОСКОП ПАТЕНТ". Сї годинники є звісні по цілім сьвіті, і хто його собі спродить, то вистарчить йому на ціле житє. Можна його носити до роботи і на сьвята. Дуже гарно і сильно зроблений в чисто ніклевих ковертах, має ніклевий верк, дуже сильний і докладно уреґульований, що не спізняєть ся анї на хвилину, має гарний циферблят з кольоровими нумерами. Сей годинник є варт около $10.00, ми однак для познакомленя публики будемо продавати їх через короткий час тільки по $4.45. Додатково до годинника вишлемо гарний грубо золочений ланцюшок даром, також вишлемо даром сю нововинайдену машинку до стриженя волося, при помочи котрої може кождий сам собі стричи волосє так добре як барбер. Рівнож вишлемо даром сю нововинайдену циґарничку, при помочи котрої можете зробити фотографію в короткім часї без жадних приладів. Можна зробити фотографію панночки або яку иншу, і то в тім часї коли палите циґара. Фільми і поясненя висилаємо також разом з циґарничкою. Коли отже хочете дістати правдивий годинник „Роскоп Патент", котрий можете тільки у нас дістати, як рівнож презента даром, то пришліть тільки 25 центів марками, а ми сейчас вишлемо се все, решту доплатите при дорученю вам річий. 99ч08

УВАГА: Хто нашле з гори всі гроші, тому додатково вишлемо ДАРОМ грубо золочені спинки до маншетів. Пишіть сейчас і адресуйте:

PRACTICAL SALES COMPANY, Dept. 1-S.,
1219 NORTH IRVING AVE., CHICAGO, ILL.

КОЛИ ВИ НЕ МАЛИ УСПІХУ В ПРИВЕРНЕНЮ ЗДОРОВЛЯ
ПРИЙДІТЬ ДО МЕНЕ

з кождою хронічною, нервовою або скомплікованою недугою, котра вимагає услуги спеціялісти. Дорога до сейчасового повороту до здоровля стоїть для Вас отворена. Моєю методою є лічити жерело недуги і в сей спосіб дати вислїди спричинюючи постійне поліпшене в терпінях і в лїченю.

Нечиста кров, Недуги скірні, Недуги нирок, Недомаганя міхура, Простатітіс, Недуги жолудка.

Руптура і Гемороїди лічені з добрим успіхом без операції, Ревматизм, Біль серця, Нервове обезсилене, Прищі, Біль голови.

Нервове почуте обезсиленя, Нервове лихе травлене, Нервове вичерпане, Болї в хребті, Рани в устах і на язику.

Всї другі недуги які є вислїдом тих терпінь.

Специяліста висше 25 літ.

Порада даром.

Мої ціни є уміркованi.

Нечиста кров і недуги скірні лічені з добрим успіхом.--Модні встрикування і Серум.

Dr. WILLMARTH, спеціяліст,
138 WEST 34th STREET, NEW YORK, N. Y.

Години урядові: від 10. рано до 8. веч. З ВИЇМКОЮ ЧЕТВЕРГІВ, КОЛИ ОФІС БУДЕ ЗАЧИНЕНИЙ ЦІЛИЙ ДЕНЬ. В неділї і сьвята від 10. до 3. пополудни. 81—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Заходом Українського Ратункового Комітету села Завалова

— відбуде ся —

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

ДНЯ 31. СЕРПНЯ 1919 Р.

в ECHO HALL,
431 E. 6th St., New York City

Початок точно о год. 2-ій пополудни.

Вступ 35 центів.

Гет-чек добровільний.

Чистий дохід призначений на сироти і калїки потерпівші у війнї.

Дорогі Родимці! Просимо прибути численно а забавимо ся. Музика добірна, обслуга чемна, за що ручить

102-03 КОМІТЕТ.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

Заходом Драматичного Кружка місцевого Українського Хору

відограєть ся представлене

В НЕВОЛІ ТЕМНОТИ

комедія в трох актах з житя українського народу в Америцї

В НЕДІЛЮ, 31. СЕРПНЯ 1919

з церковній гали на розї улиць Ґрін і Сусекс, Джерзи Сіти

В тій штуці виступлять слідуючі особи:

Фоця.................п-на Е. Чомко
Дарка.................п-ні А. Зьомбра
Катерина..............п-на М. Ревакович
Оля..................п-на А. Баранівна
Іван....................п. І. Жарський
Михайло.................п. М. Юрків
Френк..................п. Ю. Оліньский
Троць..................п. Гр. Шустакевич
Петро...................п. Гр. Готра
Роман..................п. Д. Фучито
Олекса.................п. Гр. Павлик
Труль..................п. П. Журавецький

Режісер: п. Н. Зьомбра.

Початок о годині 7.30 вечером.

Вступ 40 і 55 центів,

разом з воєнним податком (вор текс).

Ся штука дуже сьмішна а притім високо поучаюча. Хто прийде, певно не пожалує. Кружок драматичний пообив всї стараня, аби вдоволити всїх як найлучше.

До ласкавої участи запрошуєть ся всїх Українців дуже сердечно в імени хору і парохії, тому, що дохід призначений на мальоване церкви.

102-03 КОМІТЕТ.

ПОЗІР НЮ ЙОРК, Н. Й.

КОМІТЕТ ПОМОЧИ ЖЕРЕБКАМ

— устроює —

З НЕДІЛЮ, 31. СЕРПНЯ 1919

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

в Українськім Народнім Домі, 217 Іст 6-та ул., Ню Йорк.

Початок о годині 6.30 вечером.

ВСТУП 35 ЦЕНТІВ.

Музика тов. ім. Лисенка.

Українці! Отсим Комітет помочи Жеребкам просить Вас прибути як найчисленнїйше на сю забаву, з якої чистий дохід є призначений на рідні села скалатського повіту. Хто хоче забавитись доволї і прийти з помочию рідним, знищеним селам, хай не відмовить участи. 99 02.03

Добірний буфет гостинницї У. Н. Д.

КОМІТЕТ.

ПАСАЙК, Н. ДЖ.

Товариство співацьке ім. Н. Лисенка в Пасайку, Н. Дж.

устроює комедіо-опера представлене з оркестрою

НАТАЛКА ПОЛТАВКА

В ПОНЕДІЛОК, 1. ВЕРЕСНЯ
(Labor Day)

в гали „Р. Орґанізації", 159—4-та ул., Пасайк, Н. Дж.

ДІЄВІ ОСОБИ:

Наталка, українська дівчина.................А. Зайшла
Горпина Терпелиха, її мати..................А. Ковалїв
Петро, любовник Наталки..В. Лазута
Микола, дальший свояк Терпелихи.............Н. Олексевич
Тетерваковський, возьний, жених Наталки.........Й. Войціховський
Макогоненько, сільський виборний..............Д. Лещишин

Управ. хорів і режісер п. С. Ціміхуд.

Музика п. П. Гуменюка з Ню Йорку.

Початок о годині 7.30 вечер.

О 3-ій годині БАЛЬ до 7.30, а по представленю баль до рана.

ВСТУП 50 ЦНТ.

Просить ся всїх Українців і Українок міста Пасейку, Ню Йорку, Ню Джерзи і околиць, до численної участи в нашім представленю. 100-02

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ З НЮАРКУ І ОКОЛИЦІ, ПОЗІР!

„БАНДА" УКР. ТОВ. „ЗАПОРОЖЕ"

— устроює —

ПЕРШИЙ ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК

В СУБОТУ, 30. СЕРПНЯ 1919

в FRAM GARDEN PARK,
16th Avenue and 18th Street,
Newark, N. J.

Початок о годині 5-ій пополудни.

ТІКЕТ 30 ЦЕНТІВ.

Дорогі Родимці! Під теперішну пору кождий Українець відчуває жаль і смуток за своїм рідним краєм. Але треба нам деколи той смуток забути. Тож просимо всїх Українців і Українок з міста Нюарку і околиці, численно прибути на наш пікнік, а не пожалуєте. Ми є певні того, що кождий з Вас буде вдоволений, коли почує нашу музику, котра пораз перший буде грати прехороші танці, між иншими й українські, котрі Ви найлучше любите. При тім буде уладжений перворядний буфет зі смачними перекусками. — За добру забаву ручить

102-03 КОМІТЕТ.

ЗАМІТКА: Стріт кару можна брати Нюарк або Маркет, ті дві стріт кари стають коло самого парку.

ЖЕРТВИ НА ФОНД ДЛЯ ОБОРОНИ ГАЛИЧИНИ.

Дальші жертви зложили отсї добродії:

738. Ґрінвіч, Конн. Миколай Гуцалюк $5.00

739. Пітсфілд, Масс. На руки місц. У. Н. Комітету зложились: Ілько Савюк $5.00; Василь Гуска $4.00; Ґриг. Лопатнюк $2.50; А. Никорчук, В. Щербаль, Н. Косован, Я. Шамлїй, О. Яремів, Н. і С. Стефанюк, Т. Спасик і І. Аремів по $2.00; Н. Рукевич $1.25; Д. Яремів, П. Яремів, Г. Завирухa, М. Завируха, М. Никарчук, Г. Гуменюк, Д. Антонїйчук, Г. Костиганик, М. Соколовський, І. Соколовський, В. Проданюк, М. Муневич, І. Олексин, В. Дарчук, Т. Савюк, В. Якївчук, І. Тимчук, Д. Андреїв, Т. Гуска, О. Серафин, К. Петрящук, П. Гуменюк, А. Гуска, М. Дарчук, І. Семенів, Т. Савчин, Н. Никорчук, Г. Колодрубський, Н. Стефанюк (син Дмитра), Н. Щербань, М. Щербань, Г. Яремій, Я. Чипіль, І. Легуняк, Д. Амбросїйчук, Н. Бандура, Т. Підгірний, І. Косован (син Петра), Ю. Спасик, І. Рога і М. Дисничук по $1.00; меньшими жертвами зложено $1.00. Разом $71.25, місцевих розходів $21.25. — Надіслано $50.00

740. Алтуна, Па. На руки місц. У. Н. Комітету зложились: А. Бача, І. Куник, Т. Пощива, Ю. Найдух і Юлїя Адамяк по $5.00; І. Кучатовський $3.00; П. Ковалко, І. Олексин і Г. Конрад по $2.00; Е. Бурка $1.50; І. Патроник, І. Запоточний, І. Висоцький, Т. Дробут, Г. Сеньків, Ф. Михальський, Н. Петрас і П. Самсон по $1.00; М. Твардин 50 цнт. Разом $44.00; місцевих розходів $19.00. — Надіслано $25.00

741. Шефілд, Па. На руки місц. У. Н. Комітету зложились: І. Шуль $4.00; М. Білий $2.50; П. Сталько 50 цнт.; членські вкладки $37.00. — Надіслано $44.00

742. Бостон, Масс. Смільчук Кирило $5.00

743. Ст. Францеіс, Мо. На руки місц. У. Н. Комітету зложились: Братство Пр. Діви Марії $10.00; бр. Союза від. 225, бр. Союза від. 50, Василий Грушка, Іван Парванів, Теодор Гринькі, рГиґорій Колодій, Андрій Бучко, Іван Семко, Дмитро Сорока і Василь Сорока по $5.00; Іван Греськів $3.00; Михаїл Пашко, Стефан Патеит, П. Лесів, С. Шимичик, М. Андибур, Н. Греськів, Н. Паращак, М. Синишин, Ю. Синишин, П. Броницький і І. Щудла по $2.00; о. М. Лукавський, Б. Триболович, П. Лазарів, Н. Білий, П. Голдак, Д. Коваль, М. Цїсельський, І. Була, О. Лочанка, М. Колодій, А. Колодій, І. Матоміч, В. Гук, А. Комар (стар.) і І. Лисів по $1.00; членські вкладки $5.00; місцевих розходів $1.50. — Надіслано $103.50

744. Гарнел, Н. Й. На руки місц. У. Н. Комітету зложили: Олекса Качмар $10.00; Якуб Фучило $5.00; Іван Співак $2.00; Т. Нестер $1.00; членські вкладки $30.00. — Надіслано $48.00

745. Вебстер, Масс. Антін Лемешка $5.00

746. Філядельфія, Па. о. М. Кінаш $25.00

747. Філядельфія, Па. На руки місц. У. Н. Комітету зложили: Збірка Іваном Морозом і Николою Звіздь $20.00; Семеон Рутецький і Семеон Копотонський по $10.00; Михайло Ланський $6.00; Катерина Тимків і Василь Стриковський по $10.00; Онуфер Недорода, Роман Вавриків, Юрій Атаманюк, Григорій Комуніцький, Розалїя Мороз, Ярина Волянська, Петро Солонинка, Андрій Вининаний, Петро Семків, Яцко Пагірний, Юліян Процик, Михаїл Мрук, Дмитро Турчин, Йосиф Іщук, Дмитро Костів, Яким Олїйник, Михаїл Нисевич, Василь Матолич, Онуфрей Ковальчик, Михайло Горчинський, Анастазія Шегда, Ева Белюх, Антін Беґіза, Василь Пригпляк, Юрій Цуняк, Григорій Куріца, Михайло Куріца, Йосиф Мороз, Вас. Найда, Анастазія Зигмунд, Михайло Чопик, Юлїя Одосїй, Константий Поперечний, Стефан Іванків, Василь Менденко, Лев Коломиец, Стефан Мусїв, Гергій Піскер і Николай Крисько по $5.00; М. Лисак, М. Миць, І. Найда, Стефан Гереговський і В. Григорчук по $2.00; Никола Росолович $3.00. — На руки Всч. о. М. Кінаша зложили: Євка Дзугля і Марія Борис по $10.00; Стефанїя Пиш $8.00; Николай Вічак, Михаїл Лопецький, Григорій Хома і Андрей Гнатишин по $5.00; Г. Хома $4.00; Т. Гела і П. Забавчук по $3.00; Н. Шегда, С. Гела, Т. Степик, В. Стецик, А. Маткїйчук, К. Домін, М. Марущак, Т. Ясевич і Н. Варета по $2.00; Е. Кухарек $1.50; Іван Здибель, К. Шиманська і М. Фірц по $1.00. — На руки Івана Витяза зложили: Іван Витязь і Іван Петрик по $5.00; Ю. Мулик $2.00; М. Вурий, Е. Сивуляк, П. Солонинка, П. Семків, Н. Давилів, Ю. Процик, П. Дубак, Т. Дубак і І. Олїйник по $1.00. — На руки Настасюка зложили: Никола Настасюк $5.00; Г. Пасельський, П. Кашковський, І. Кушляк, Д. Козел, Д. Зелїнко, Д. Осляк і Д. Зелясно по $1.00. — На руки Івана Мухи зложили: М. Лешак, І. Хмелик, А. Зелїнка, В. Шегда, І. Мокрицький, І. Семен, В. Лозапський і Н. Мокрицький по $1.00. — На руки Н. Крисько зложили: Михайло Хоростіль $10.00; Н. Крисько, Й. Шпак і Н. Криденсар по $2.00; П. Лядник, П. Ромо, І. Семенко, Г. Ручка і М. Кріль по $1.00. — На руки Івана Найди зложили: Іван Найда, Василь Найда, Антін Муневич і Григорій Дарчук по $5.00; С. Миронів, А. Антонїйчук і П. Гирман по $1.00. — На руки М. Максимів зложила Таціянна Гаврішко $10.00; Олекса Мучан $5.00. — Збірка в церкві з ковертох: Михайло Дубик $10.00; Николай Бодняк і Анна Круба по $5.00; Ю. Мулик $3.00; Д. Костів, К. Бабій і М. Прокопчук по $2.00; О. Кульчицький, С. Міхальчак, Н. Піляновська, Е. Федор, М. Сохапчак, Т. Василяк, О. Данюк, М. Канько, І. Бабій, Н. Бабій, І. Івашко, М. Завойський, Н. Петрик, М. Копчак, К. Палко, К. Трусь, Т. Кілик, С. Найда, П. Хулявський, І. Чирник і М. Палько по $1.00. — Впрост до заряду місц. У. Н. Комітету зложили: Олекса Виклинець $25.00; Іван Борис $10.00; Юрко Песщальник $6.00; Михайло Кланко, Анна Феребецька, Михайло Мельник, Марія Цьвик, Іван Ваврик, Йосиф Семенович, Михайло Долишний, Николай Зарик, Николай Вігак, Іван Бохняк, Йосиф Будний і Іван Сорока по $5.00; І. Федак $3.00; М. Опришин, В. Ломничук, А. Кушнір, О. Борисевич, В. Заник, А. Матвїйчук, Д. Дмитришин, К. Юрчик, Д. Кривак, Д. Годованець і Д. Завойський по $2.00; О. Хромейко, І. Борис, Ілько Борис, І. Гакімер, Г. Шнит, Н. Вічак, І. Мотиль, М. Коневич, о. М. Кінаш, А. Цурковський, П. Кирилюк, Е. Кульчицький, Р. Слободзян, І. Гунцяк, І. Борисевич, А. Бела, Т. Грицей, С. Рутецький, В. Мітович, І. Волянська, Р. Мороз, М. Федор, М. Вус, М. Симчак, Л. Боровський, М. Підгурська, Н. Білик, І. Ґураль, П. Гавадзин, Ізаник, Е. Онищук, І. Новаковський, В. Ґураль, Я. Босак, І. Муха, І. Крамар, Д. Завойський, К. Пайко, П. Павлюк, М. Маць, П. Штігунець, М. Пришляк і І. Лисанюк по $1.00. — Надіслано $674.50

Ню Йорк, Н. Й. На руки місц. У. Н. Комітету зложили слїдуючі добродії: Володимир Книгінецький $25.00; Онуфрій Ковальський $10.00; Наконечний і Т. Демчук по $5.00. Разом $45.00. — Доручено $43.00

749. Ню Йорк, Н. Й. М. Ніжникевич $22.00

750. Адамс, Масс. Стефан Сарахман $10.00

751. Джеперс, Па. о. Кирило Пирожок $10.00

752. Ранкін, Па. На руки М. Тимкевича зложили слїдуючі добродії: Михайло Баран, Михайло Вовчук, Олекса Шиндак, Семко Білецький, Михайло Зенько, Василь Дрогомерецький, Михайло Магун, Гринь Солоденко, Николай Бендус і Михайло Половський по $5.00; В. Косцук, С. Бортикевич, О. Ґлова, А. Ставичний і І. Чеверда по $3.00; Ф. Бусько, М. Туркевич, Ю. Стасюк, С. Озарчук, М. Білецький, М. Фриньорий, М. Лининський, Г. Магун, Н. Мацко, Г. Билара, Н. Собка і І. Мотуманський по $2.00; Г. Озарчук, І. Каюк, А. Майзель, Н. Кудла, М. Нидотуп, Ю. Футрик, М. Боришкевич, І. Дучак, М. Масцїлька, Т. Юшишин, А. Кутнер і Н. Магун по $1.00. — Надіслано $104.00

753. Гудсон, Н. Й. Іван Валович $10.00

754. Віліг, В. Ва. о. Петро Соловій $10.00

755. Бруклин, Н. Й. Назар Гайдамах $5.00

756. Кемптон, В. Ва. На руки добродія Николая Тимчишака зложив Юрко Андрусяк $8.00

757. Шікаго, Ілл. На руки місц. У. Н. Комітету зложили слїдуючі добродії: Михаїл Натишка $7.50; Михаїл Яворський, Іван Мікула, Іван Ланилець, Мирон Ґаґ, Іван Маринчак, Николай Батюк, Василь Шкроба, Дмитро Гой, Николай Зборик і Михаїл Береза по $5.00; меньшими жертвами зложено $8.00. — Надіслано $65.50

758. Турнерс Фолс, Масс. На руки місц. У. Н. Комітету зложили слїдуючі добродії: Іван Оршуляк і Онуфрій Лудчак по $5.00; М. Лобас, П. Синюк, І. Отаманюк, Ф. Баюрчак, Параска Гринак і Ф. Давиляк по $3.00; Дан. Отаманюк і Лм. Отаманюк по $2.00; І. Данилюк $1.00. — Надіслано $33.00

759. Істон, Па. На руки місц. У. Н. Комітету зложили слїдуючі добродії: М. Кибайло $20.00; В. Дроботій $16.00; Ф. Сабатий, П. Сокальчук, Н. Підгайний і І. Вересюк по $11.00; І. Крочак, М. Вересюк, Й. Станиславчик, А. Гайдай, А. Василик, І. Малимук, М. Ребак і Д. Коростинський по $6.00; Ю. Стифан $5.50; Д. Толбей, М. Колодру, Ю. Сагата, М. Федорчак, О. Питляр, К. Урбан, Н. Дроботій, І. Смеречанський, І. Терлецький, І. Осьцюк, Р. Вересюк, С. І. Терлецький, І. Лешак, М. Драпінський, А. Ґураль і Т. Терлецький по $5.00; Ст. Юворський $4.00; А. Лупілко і Г. Юворський по $3.00; Т. Мікарук, І. Клималь, М. Загоруйко і Т. Каштальянець по $2.00; М. Ґураль, С. Модний, В. Цегелик, В. Боднарський, І. Ништа, Т. Мазій, В. Дворчак, І. Мазур, С. Лубоцький, Т. Лубоцький, В. Гуда, В. Сорока, І. Терлецький, Т. Роік, М. Факс і Ф. Генберг по $1.00; І. Багрій 50 цнт. $3.00 лісталось з попередної збірки. Разом $251.00, задержано на місцеві розходи $21.00. — Надіслано $230.00

760. Джеймс Сіти, Па. Александер Попов $5.00

761. С. Бетлегем, Па. На руки місц. У. Н. Комітету зложили слїдуючі добродії: Йосиф Постирняк $50.00; Николай Романишин, Дмитро Флисняк і Максим Шевчук по $10.00; Олекса Запаржовий, Яким Мовчко, Томко Ковалевський, В. Гетманюк, Павло Коцюба, Максим Паращак, Іван Стирановський, Василь Навлюк, Николай Леськів, Іван Божик, Іван Скоробогатий, Петро Войчак, Іван Данишин, Николай Бендас, Гринько Марковський, Іван Кравець, Андрій Козак і Іван Когут по $5.00; Андрій Навроцький $4.00. Разом $174.00, місцевих розходів $36.50. — Надіслано $137.50

762. Савт Дірфілд, Масс. Місц. У. Н. Комітет надіслав членських вкладок на $21.00

763. Мілвіл, Н. Дж. На руки добр. Івана Копитки зложили слїдуючі добродії: Павло Приборський, Іван Копитко, Стефан Пелехатий і Дмитро Гнатюк по $5.00; С. Соколовський, М. Ключка; Ф. Заржибок, Т. Лижан і Я. Ман по $1.00; меньшими датками $1.00. — Надіслано $26.00

РАЗОМ $1.681.00.

Попередно оголошено $81.432.73.

ЗАГАЛЬНА СУМА $83.113.73.

Чеки і моні-ордери просить ся виписувати на імя Ukrainian National Committee, а висилати на адресу касієра: Rev. N. Pidhorecky, 22 E. 7th St., New York, N. Y.

Український Народний Комітет.

HELP WANTED FEMALE

ПОТРЕБА ЖЕНЩИН

ПОШУКУЮ ЖЕНЩИНИ, котра би хотїла занятися домашною роботою. Дім бездїтний. В справі платнї прошу зголошувати ся до: JOHN TERRY, 415—10th St., Moline, Ill. 101-03

ПОТРЕБА ЖЕНЩИНУ до догляду дїтий у вдівця, около Ню Йорку. В справі платнї порозумітись можна, звертаючись листовно на адресу: D. D., c/o "Svoboda", 83 Grand Street, Jersey City, N. J. 100-02

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(Оголошень женитьби не приймаєсь.)

ПОШУКУЮ ПОМЕШКАНЯ при приватній чесній родинї. Заплачу добре. Жадаю дві страви денно — снїдане і добру вечеру. Кімнату осібну. Між 20-ою а 50-ою ул., західна часть міста. Адресувати: WASYL BARAN, 524-526 West 124th St., New York City. 102-103

Пошукую свого дядька **ГНАТА ЯВНИЧ**, з села Ярчівці, повіт Зборів, Галичина. Три роки тому назад перебував в Фол Рівер, Масс. Хтоби про него знав, або він сам, зволить зголосити ся до: DMYTRO YAWNYCH, Box 535, Hudson, N. Y. 102-01

Пошукую **МИХАЙЛА БУРОҐОЩУР**, з села Стефкови, повіт Ліско, Галичина. Хтоби про него знав, або він сам, зволить зголосити ся до: CATHERINE BURA-SZCZUR, R. F. D., Box 64, Latrobe, Pa. 102

Пошукую свого брата **АНДРЕЯ БІЛАН**, з села Рїєки, повіт Рава Руська, Галичина. Перед кількома роками перебував в Канадї. Хтоби про него знав, або він сам, зволить зголосити ся до: NICHOLAS BILAN, 767 McKinstry St., Detroit, Mich. 102-01

Пошукую свого сестринца, **МАРІЯНА КОРЧИНСЬКОГО**, з села Кошиловиць, повіт Заліщики, Галичина. Хтоби про него знав, або він сам, зволить зголосити ся до: JULIAN MYTRUSZYNSKY, 359 Park St., Holyoke, Mass. 100-02

$10 нагороди, хто подасть адресу моєї жени Анни і двоїх дїтий, Марія 3 роки, волосє обрізане коротко і Івась 8 місяців, на правій нозї висше колїна червоний знак. Вона походить з Галичини, з села Боянець, пов. Жовква, дочка Івана Валиніка. Оставила мене 2-го липня с. р. Хтоби о нїй знав, зволить зголосити ся па адресу: 101-03

W. STYZENKO,
Box 81, Westmoreland City, Pa.

Пошукую **МАРІЮ ДРАНДЯКОВУ**, з села Літовиська, повіт Ліско, Галичина. Є від її сестри листи з краю. Хтоби про неї знав, або вона сама, зволить зголосити ся до: MARIA BODNARZ, 221 Center Street, Meriden, Conn. 100-03

Пошукую **ПАНЬКА НАКОНЕЧНОГО.** Хтоби про него знав, або він сам, зволить зголосити ся до: WILLIAM MALETICH, 1624 Eddy Street, San Francisco, Cal. 101-03

Пошукую мого брата доньку **ЮЛЮ ГЕВКО**, з села Шильпак, повіт Збараж, Галичина. Перебувала в Джерзи Сіти, Н. Дж. Хтоби про неї знав, або вона сама, зволить зголосити ся до: JOHN HEWKO, 2714 Commercial St., Cleveland, O. 101-03

НА ПРОДАЖ ґросерия і бучерня серед наших людий, бизнес добрий, 13 до 14 сот долярів тижневого бизнесу. Продаєсь з причин родинних. Голосїтись: HOFFMAN, 249 Washington St., Jersey City, N. J. 100-02

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Іміґраційний проект президента Вілсона.

Разом з ріжними іміґраційними проектами послів обох палат американського парляменту підсунув свій проект також президент Вілсон. Однак проект президента цілком ріжнить ся від проектів посольських; головно тим, що він опираєть ся лиш на одній пропозиції, а іменно, щоби закон, ухвалений парляментом 22. мая 1918 року, який забороняє вїзд до і виїзд зі Злучених Держав без пашпорту, полишив ся правосильним бодай на один рік по ратифікованю мирового договору. У своїм письмі до іміґраційних комісій парляменту президент каже, що інформації, які він одержує від американських заграничних представників, вказують на се, що богато осіб думає по війні еміґрувати з ріжних країв до Злучених Держав. Між тими, що бажають прибути до сеї держави, є такі, котрих американський нарід і правительство не бажають. Щоби отже остеречи ся перед небажаними гостями, потрібно конче практикувати дальше пашпортову систему.

В Бінґгемтон завязано Січ.

Користаючи з присутности Михайла Зазуляка і Миколи Д. Величка, з Ню Йорку, котрі прибули до Бінґгемтону на велике українсько-литовське віче, бінґгемтонські Українці, зорґанізовані в три товариства, приналежні до Українського Народного Союза, Українського Робітничого Союза і Просвіти, зійшли ся минувшого понеділка вечером на спільні товариські сходини, щоб спільно нарадити ся над деякими пекучими справами.

Наради тягнули ся від 8-мої до 11-тої години вечером. Присутних було около 50 осіб. Реферат на біжучі теми виголосив М. Величко. Референт обговорював головно питаня „Що се таке шовінізм?" і „Наше відношенє до своїх орґанізацій". Шовінізм — се засліпленє, яке веде до руїни. Замісць шовіністами, ми всі повинні бути людьми розсудними і кожду справу належно трактувати. — Наше відношенє до своїх орґанізацій повинно бути безуслівно прихильне, але ніколи вороже, хиба коли бачимо, що якась орґанізація, партія чи ґрупа йде в дійсности проти загально-народних інтересів. Свої орґанізації і товариства ми повинні навзаїм спомагати, але ніколи шкодити їм. Нам треба як найбільше ріжних товариств і орґанізацій. Погляд, що чим більше у нас орґанізацій, тим більше для нас шкоди, є погляд мильний. Противно — чим більше у нас орґанізацій ріжних, тим більша для нас користь, але розумієть ся тоді, коли кожда з тих орґанізацій посьвятить ся будові народного житя, а не руйнованю того, що мозольними заходами і працею здвигнено.

Референт запропонував присутним, щоб вони заложили в себе Січ, котра належала би до Січової Орґанізації. По довших дискусіях і поясненях постановлено таку Січ заложити. На початок вписало ся до неї 17 членів. Вибрано тимчасовий уряд і зложено 7 долярів на Січово-Боєвий Фонд. Відтак зібрано всіх членів і переведено з ними кілька вступних вправ. О 11-тій годині в ночи Січовики і всі присутні відспівали разом з п. Михайлом Зазуляком народний гимн „Вже воскресла Україна" а відтак „Гей там на горі Січ іде" і повні бодрости на житя розійшли ся домів. Слідуючі збори Січи відбудуть ся в пятницю, 29. серпня, вечером. Січовики висловили баженє вислати свого делеґата на Січовий Зїзд до Ню Йорку, який відбудеть ся в неділю і понеділок, 31. серпня і 1-го вересня 1919, в сали Українського Народного Дому.

Трамваєвий страйк в Пітсбурґу.

Страйк трох тисяч трамваєвих робітників в Пітсбурґу триває вже 14-тий день. Страйкери постановили рішучо не відступити від своїх домагань, хочби страйк мав тривати не знати як довго. Минувшого понеділка заряд трамваєвої компанії робив заходи зломити страйк, однак намір не удав ся. Коли лише три трамваї, проваджені страйколомами, показали ся на одній з улиць долини міста, товпа і страйкери обступили їх, почали сипати камінєм, повибивали всі вікна і ушкодили трамваї. Довідавшись про се, заряд компанії наказав не рушати жадних трамваїв.

Найшла скло вартости 15.000 долярів.

З Брадок, Пенсильванія, доносять нам: Маленька донка Марії Баєчко, Єлисавета, найшла кусень скла і її мама, оглянувши його, зацікавила ся тим склом та віднесла до золотника. На превелике диво її і самого золотника, золотник узнав, що сей кусень скла вартає 15.000 долярів. Мама так урадувала ся, що зараз купила дім, на який дістане гроші від золотника. Дім постановила записати на свої діти, Єлисавету і Василя, бо чоловіка нема. Чоловік оставив її минувшого тижня і десь пійшов. Видно, що „за сиротою Бог ходить з калитою".

Хто спричинив експльозію на Блек Там?

В руках федеральних судових властий находить ся тепер один мущина на імя Лятар Вітке, або Павло Валірскі, засуджений на кару смерти яко німецький шпигун. Валірскі мав признати ся детективам, що він спричинив страшну експльозію на острові Блек Там, в Джерзи Сіти, яка наступила 30. липня 1916 року.

Шевці дістали підвишку.

Около 12.000 робітників у шевських варстатах в Лин, Масс., дістали 15% підвишки платні на основі щойно заключеної угоди. Робітники в тих заводах працюють 5 днів або 44 годин тижнево. Договір кінчить ся 1-го вересня 1920 року.

Американська місія виїхала з Берліна.

Американська військова місія в Берліні, приділена до комісії для розділу російських полонених в Німеччині, перестала урядово істнувати 25. серпня 1919. Весь персонал місії, в якім находить ся також один Українець з Вілксбер, Пенн., Юрій Герман, опустить незабаром Берлін і відїде до Брестя, у Франції, відки у вересни б. р. виїде кораблем до Злучених Держав.

Позір Джерзи Сіти!

Спеціяльно до Українців і членів Українського Народного Дому на горі міста в Джерзи Сіти, Н. Дж. До Вас батьків і материй Комітет Укр. Н. Дому на горі міста в Джерзи Сіти, отсим відзиваєсь і повідомляє всіх батьків і материй, котрі перебувають в тій части міста, щоби кождий батько, котрий має дітий висше 6 літ, прибув конечно на мітинґ сего четверга, то є дня 28. серпня, точно о 8-ій год. вечером до Народного Дому, під 367 St. Pauls Ave., Jersey City, N. J.

Цілию сего мітинґу буде спільна нарада перед отворенєм української школи і заразом спис дітий. — **Василь Ґіль**, секретар.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Церковний собор в Газї.

Незабаром в Газї, Голяндія, відбудеть ся загально-церковний собор, який має обговорити найпекучійші потреби церкви, завести всякі можливі реформи і постановити про відношенє церкви до суспільности. В нарадах собору візьмуть участь представники ріжних віроісповідань. Протестантська церква Злучених Держав задумала віднести ся до собору з пропозицією, аби церкви зреформували шлюбні церемонії в той спосіб, що з уст женщини у шлюбній присязї мáєть ся викинути слово „послух". Є також пропозиція, щоб сьвященикам було вільно женити ся, а всі церкви щоб дозволяли і уділяли розводу своїм вірним, коли останні сього бажають.

5,000.000 Німців хоче іміґрувати.

Около 5,000.000 Німців зголосило ся до еміґраційних властий і просять о дозвіл на виїзд по війні за границю. Найбільше Німців хоче їхати до полудневої Америки, де за підмогою свого правительства Німці закуповують великі обшари землї.

Вино з 1540 року.

Баварський король Людвик перед своїм уступленєм жертвував музейови в Шпаєр кілька фляшок вина з років 1540, 1633 і 1822. В тім музею находить ся одна фляшка вина, ще з римських часів і се має бути найстарше вино в сьвіті.

Вийшов на страйк.

— Джім, ми вийшли на страйк. Домагаємо ся 50% підвишки.
— До якої юнїї належиш?
— До страйколомів...